

VYSOKÁ ŠKOLA BÁŇSKÁ – TECHNICKÁ UNIVERZITA OSTRAVA
EKONOMICKÁ FAKULTA

KATEDRA ÚČETNICTVÍ A DANÍ

Analýza účetních a daňových transakcí v prostředí vybrané obchodní korporace
Analysis of Accounting and Tax Transactions in Environment of Selected Business
Corporation

Student:	Bc. Jana Bočková
Vedoucí diplomové práce:	Ing. Šárka Kryšková, Ph.D.

Ostrava 2018

VŠB - Technická univerzita Ostrava
Ekonomická fakulta
Katedra účetnictví a daní

Zadání diplomové práce

Student: **Bc. Jana Bočková**

Studijní program: N6208 Ekonomika a management

Studijní obor: 6202T049 Účetnictví a daně

Téma: **Analýza účetních a daňových transakcí v prostředí vybrané obchodní korporace**
Analysis of Accounting and Tax Transactions in Environment of Selected Business Corporation

Jazyk vypracování: čeština

Zásady pro vypracování:

1. Úvod
 2. Aplikace účetních zásad, principů a postupů v účetnictví obchodní korporace
 3. Charakteristika vybrané obchodní korporace
 4. Analýza účetních a daňových transakcí ve vybrané obchodní korporaci
 5. Závěr
- Seznam použité literatury
Seznam zkratk
Prohlášení o využití výsledků diplomové práce
Seznam příloh
Přílohy

Seznam doporučené odborné literatury:

KOLEKTIV AUTORŮ. *Meritum Účetnictví podnikatelů 2017*. 14. vyd. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2017. 528 s. ISBN 978-80-7552-518-5.

MÜLLEROVÁ, Libuše a Michal ŠINDELÁŘ. *Účetnictví, daně a audit v obchodních korporacích*. Praha: Grada Publishing, 2016. 208 s. ISBN 978-80-247-5806-0.

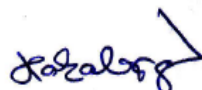
STROUHAL, Jiří. *Oceňování v účetnictví*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2013. 417 s. ISBN 978-80-7478-366-1.

Formální náležitosti a rozsah diplomové práce stanoví pokyny pro vypracování zveřejněné na webových stránkách fakulty.

Vedoucí diplomové práce: **Ing. Šárka Kryšková, Ph.D.**

Datum zadání: 24.11.2017

Datum odevzdání: 27.04.2018

Ing. Jana Hakalová, Ph.D.
vedoucí katedry

prof. Dr. Ing. Zdeněk Zmeškal
děkan fakulty

Prohlašuji, že jsem celou práci, vypracovala samostatně. Přílohy č. 1 až č. 15, poskytnuté mi k dispozici, jsem samostatně doplnila.

V Ostravě dne 27. 4. 2018

.....

Jana Bočková

Obsah

1	Úvod.....	5
2	Aplikace účetních zásad, principů a postupů v účetnictví obchodní korporace	7
2.1	Obecně uznávané účetní zásady	9
2.2	Rezervy	12
2.2.1	Účtování a zachycení rezerv	13
2.2.2	Zákonné rezervy	14
2.2.3	Účetní rezervy	19
2.3	Opravné položky.....	21
2.3.1	Zákonné opravné položky	22
2.3.2	Účetní opravné položky	24
2.4	Transferové ceny	27
2.4.1	Základní informace	27
2.4.2	Legislativní regulace transferových cen.....	28
2.4.3	Dokumentace transferových cen	30
2.4.4	Metody stanovení transferových cen.....	31
3	Charakteristika vybrané obchodní korporace	35
3.1	Základní informace.....	35
3.2	Organizační struktura koncernu ZKL	37
3.3	Vize koncernu ZKL	39
3.4	Politika jakosti	40
3.5	Produkty a služby	41
3.6	Organizace prodeje	44
3.7	Personální řízení	45
3.8	Kompetenční model manažera	47
3.9	Vzdělání a rozvoj zaměstnanců	48
3.10	Environmentální politika	50
4	Analýza účetních a daňových transakcí ve vybrané obchodní korporaci	51
4.1	Analýza rezerv	51
4.1.1	Analýza účtování rezerv	54
4.2	Analýza opravných položek	58

4.2.1	Analýza účtování opravných položek	60
4.3	Analýza transferových cen	63
4.3.1	Analýza způsobu tvorby transferových cen	64
4.4	SWOT analýza.....	67
5	Závěr	69
Seznam použité literatury		71
Seznam zkratek		72
Prohlášení o využití výsledků diplomové práce		
Seznam příloh		
Přílohy		

1 Úvod

Účetnictví a daně jsou jednou z nejdůležitějších a nejkomplikovanějších oblastí, kterou je potřeba řešit v jakékoliv obchodní korporaci. Nezáleží pouze na pohledu obchodní korporace, ale také na tom, jak správnost a důvěryhodnost těchto informací může ovlivnit externí uživatele či státní instituce. Vznik účetnictví je datován ke konci 14. století. Za tuto dobu bylo možno vyvodit, odvozovat a nakonec i požadovat některé obecné účetní principy a postupy, bez kterých by podstata účetnictví nedávala smysl. Jelikož je oblast účetnictví propojena i s oblastí daňovou, musí tyto dvě oblasti společně korespondovat, a je na každé účetní jednotce, aby se o to náležitě postarala a dostála těmto principům a zásadám.

Hlavním cílem této diplomové práce je především ucelená analýza účetních a daňových transakcí metod, vycházejících z teoretické kapitoly v konkrétní obchodní korporaci, z níž by následně mohly být vyvozeny další důležité závěry a spojitosti. Dílčím cílem je také zjistit, zdali účetní jednotka dodržuje při účtování platné účetní zásady, principy a postupy.

Nedílnou součástí práce je také poznání firemní kultury, spolu s možností pozorovat firemní procesy a jejich tvorbu. Nadále je to i porozumění účetním (konsolidovaným) výkazům a jejich vzájemné provázanosti.

Diplomová práce je strukturována do samostatných kapitol, které na sebe navazují a postupně rozvíjejí předešlé kapitoly. Celkový počet kapitol byl stanoven na pět. První kapitolou je Úvod, který obsahuje fundamentální hlavní cíl diplomové práce, stručný obsah všech kapitol a dále metody nezbytné pro vypracování práce.

Druhá kapitola se zaměřuje na teoretickou stránku aplikace účetních zásad, principů a postupů v obchodní korporaci. První podkapitolou je samostatný výčet těchto zásad, principů a postupů, který je nadále rozšířen o konkrétní metody. Za tyto konkrétní metody byly zvoleny rezervy, opravné položky a transferové ceny, jejichž teoretická část je zde rovněž vysvětlena. Na tuto část bude navázáno konkrétní analýzou ve čtvrté kapitole.

Třetí kapitola je vyhrazena celkové charakteristice vybrané obchodní korporace. V případě této diplomové práce se jedná o koncern ZKL, který souhlasil se zveřejněním veškerých informací. V podkapitolách lze najít mnoho zajímavých informací, a to od základních informací, přes personální a environmentální politiku, až po budoucí vize, kterých má koncern v plánu dosáhnout. Tato kapitola slouží jako výchozí podklad ke kapitole následující.

Ve čtvrté kapitole dochází k samotné analýze účetních a daňových transakcí, tedy k praktické aplikaci druhé teoretické kapitoly. Rezervy, opravné položky a transferové ceny jsou podrobněji analyzovány, aby bylo možné zjistit, jakým způsobem jejich účetní a daňové transakce ovlivňují celou obchodní korporaci. Kromě ní je zde vyhotovena i SWOT analýza, aby bylo přihlédnuto ke všem vlivům, které ovlivňují nebo by obchodní korporaci mohly ovlivnit.

Závěrečná kapitola shrnuje zjištěné poznatky ve všech výše uvedených kapitolách a také slouží k celkovému vyhodnocení hlavního cíle práce.

Mezi metody použité k vypracování patří analýza daňových zákonů, odborných textů a firemních dokumentů, které poskytla sama obchodní korporace, nebo které jsou volně dostupné pro širokou veřejnost, ať už se jedná o výroční zprávy, konsolidované účetní výkazy či jiné dokumenty. Využity byly také oficiální webové stránky. Dochází také k přímé komunikaci s příslušnými zaměstnanci či pozorování při provádění požadovaných transakcí.

2 Aplikace účetních zásad, principů a postupů v účetnictví obchodní korporace

Účetnictví je chápáno jako ucelený informační systém, kterým lze identifikovat, měřit, zpracovávat a prezentovat finanční informace o podniku, na jejichž základě si mohou interní i externí uživatelé učinit náležitý úsudek o podniku a jeho celkovém fungování (poskytnutí ekonomických informací). Je to činnost vedoucí ke zjištění stavu či změn majetku a jeho zdrojů, výsledku hospodaření za dané období a taktéž umožňuje kontrolu hospodaření daného podniku. Na základě zjištěných informací mnohdy uživatelé činí závažná a důležitá rozhodnutí. Ve světě neexistuje všeobecně akceptovaná definice, jelikož náplň pojmu účetnictví je velice rozsáhlá. [2]

Účetnictví v České republice je vymezeno legislativním rámcem. Mezi nejdůležitější **právní normy** upravující účetnictví patří:

- zákon č. 563/1991 Sb., o účetnictví, ve znění pozdějších předpisů (dále ZoÚ),
- vyhláška č. 500/2002 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona č. 563/1991 Sb., o účetnictví, ve znění pozdějších předpisů, pro účetní jednotky, které jsou podnikateli účtujícími v soustavě podvojného účetnictví (dále vyhláška č. 500/2002),
- České účetní standardy pro podnikatele 001- 023 (dále ČÚS),
- vnitřní směrnice účetní jednotky.

Účetní jednotky (dále ÚJ) by také měly nadále ve své vnitřní účetní směrnici zahrnout zejména odpisové plány pro účetní odpisy, postup tvorby a čerpání rezerv (např. důvod tvorby rezervy, způsob tvorby a použití), postup tvorby a čerpání opravných položek k jednotlivým složkám majetku (např. jejich výše) atd.

ÚJ jsou povinny vést účetnictví dle ZoÚ § 8 odst. 1:

- správně,
- úplně,
- průkazně,
- srozumitelně,
- přehledně,

- způsobem zaručujícím trvanlivost účetních záznamů. [8]

Povinnost vedení účetnictví trvá po celou dobu provozování činnosti a vede se za ÚJ jako celek. Při vedení účetnictví jsou ÚJ povinny dodržovat směrné účtové osnovy, účetní metody jako způsoby oceňování a jejich použití, principy tvorby opravných položek a rezerv apod. Každá skutečnost, která je předmětem účetnictví, musí být doložena účetním dokladem (s výjimkou údajů zachycených na technických nosičích dat nebo jinou technikou). Na základě účetních záznamů jsou ÚJ povinny zaznamenávat účetní případy v účetních knihách. Pro vedení účetnictví lze použít prostředky výpočetní techniky. ÚJ jsou povinny vést účetnictví v peněžních jednotkách české měny a v českém jazyce (popř. v cizím jazyce, pokud je dodržena podmínka srozumitelnosti). Majetek a závazky se musí inventarizovat podle § 29 a § 30 ZoÚ. ÚJ jsou povinny sestavovat účetní závěrku podle § 18 ZoÚ. [8]

Mezi klíčové charakteristiky účetních informací patří:

- objektivita,
- relevantnost,
- včasnost,
- srozumitelnost,
- srovnatelnost. [2]

Aby bylo možné blíže specifikovat obecně uznávané účetní zásady, je nutné nejprve určit **účetní předpoklady**, na které následně zásady navazují. Základními předpoklady pro vedení účetnictví je:

- **věrné a poctivé zobrazení skutečnosti** - ÚJ jsou povinny vést účetnictví tak, aby účetní závěrka byla sestavena na jeho základě srozumitelně a podávala věrný a poctivý obraz předmětu účetnictví a finanční situace ÚJ tak, aby na jejím základě mohla tato osoba, která tyto informace využívá, činit ekonomická rozhodnutí dle § 7 odst. 1. Zobrazení je věrné, jestliže obsah položek účetní závěrky odpovídá skutečnému stavu, který je přitom zobrazen v souladu s účetními metodami, jejichž použití je ÚJ uloženo na základě tohoto zákona. Zobrazení je poctivé, když jsou při něm použity účetní metody způsobem, který vede k dosažení věrnosti dle § 7 ZoÚ odst. 2, [8]

- **předpoklad nepřetržitého trvání ÚJ** - nenastává žádná skutečnost, která by ji omezovala nebo ji zabraňovala v této činnosti pokračovat i v dohledné době dle ZoÚ odst. 3, [8]
- **akruální princip** (báze) - transakce a ostatní události jsou uznávány v období, kdy k nim dochází, jsou zaznamenávány v účetních knihách a zohledněny v účetní závěrce za období, ke kterým se skutečně vztahují, nikoliv v okamžiku příjmu nebo výdeje peněžních prostředků. [2]

2.1 Obecně uznávané účetní zásady

Obecně uznávané účetní zásady představují soubor určitých pravidel či fundamentálních principů účetního myšlení, které by měly být dodržovány všemi ÚJ při vedení účetnictví a sestavování účetních výkazů. Tyto zásady nejsou ve většině případů přesně zformulovány, ani zakotveny v žádném zákoně (ZoÚ některé zásady obsahuje nebo podporuje), vycházejí z dlouholetých účetních tradic a zvyklostí.

1. Zásada účetní jednotky

Tato zásada spočívá ve **vymezení ekonomického celku**. Za tento celek je účetnictví vedeno, vztahují se k němu účetní operace a sestavené účetní výkazy. Kvůli možnosti zakládání dceřiných společností, poboček a oddělených provozoven je nutné sledovat právní statut ekonomického celku (zdali se jedná o samostatnou ÚJ). Pojem ÚJ je vymezen v ZoÚ v § 1 odst. 2. Ve většině případů je pojem právní i ÚJ totožný. Existují však i případy, kdy jsou sestavovány účetní výkazy za několik samostatných právnických osob (korporací), které jsou vzájemně propojeny (výkazy konsolidované).

2. Zásada zjišťování výsledku hospodaření v pravidelných intervalech

Doba trvání ÚJ je rozdělována do **pravidelných intervalů** tzv. účetních období, v nichž se provádí zjištění výsledku hospodaření a celkové finanční situace společnosti. Toto pravidelné zjišťování je důležitým prvkem pro hodnocení efektivnosti a pro řízení budoucí činnosti. Celkový výsledek hospodaření ÚJ by bylo možno zjistit až po likvidaci společnosti, po přeměně veškerých aktiv na peníze.

3. Zásada objektivit y účetn ích informací

Veškeré hospodářské transakce, které vstupují do účetnictví, musí být **objektivně zjištěny**. Za takto objektivně zjištěnou transakci se považuje transakce doložená dokladem, či stav y aktiv ověřených výsledky inventury. Objektivita účetn ích informací je podpořena zejména ZoÚ. [4]

4. Zásada účtování operací v stálé kupn í síle peněžn í jednotky v době uskutečn ěn í operace

Všechny účetn í operace se účtují v ocen ěn í částkami, které jsou doloženy příslušnými doklady o proveden ě obchodn í transakci. Částky za stejné operace v různ ěm časov ěm období se mohou lišit z důvodu poklesu kupn í síly peněžn í jednotky. Platí, že jsou účtovány vždy částky skutečně realizované, nelze tedy d ělat žádn ě přepočty k zohledn ěn í inflace nebo přeceňování majetku u tohoto titulu. Na tuto zásadu pak následně navazuje stanoven í okamžiku realizace. V zásadě se za vznik pohledávky považuje okamžik uskutečn ěn í výkonů (nebo poskytnut í služby). Fakturací tedy vzniká pohledávka, která se daňov ě promítá do výnosů. Jen ve výjimečných případech se považuje za moment realizace příjem peněz (např. prodej v maloobchod ě). S touto zásadou pom ěrn ě úzce souvisí zásada opatrnosti. [4]

5. Zásada konzistentnosti, srovnatelnosti mezi účetními jednotkami

Pro správn ě srovnání účetn ích výkazů je nutné vycházet z důležit ěho předpokladu, že **použit ě metody** účtování určitých operací, oceňování a odpisování aktiv, i náplň jednotlivých položek výkazů by měly být v jednotlivých letech srovnateln ě – konzistentn í (srovnatelnost z hlediska času). V ZoÚ je v § 7 odst. 4 uvedeno, že uspořádání a označování položek rozvahy a výkazu zisku a ztráty a jejich obsahov ě vymezení a způsoby oceňování použit ě v jednom účetn ím období **nesmí ÚJ zm ěnit** v následujícím účetn ím období. ÚJ mohou uvedené uspořádání, označování, obsahov ě vymezení a způsoby oceňování zm ěnit zcela nebo zčásti mezi jednotlivými účetními obdobími jen z důvodu **zm ěny předm ětu podnikání** nebo jin ě činnosti anebo z důvodů zpřesn ěn í v ěrn ěho zobrazení nebo zkvalitn ěn í vypovídající schopnosti účetn í záv ěrky (dále ÚZ), přičemž informace o každ ě takov ě zm ěn ě s jejím řádným odůvodn ěn ím jsou povinny uvést v příloze v ÚZ. [4][8]

6. Zásada opatrnosti

Tato zásada znamená, že se v účetnictví vykazují a do výše zisku promítají všechny předpokládané a očekávané **ztráty, rizika a znehodnocení** majetku, i když ještě nenastaly a jejich výše není spolehlivě zjištěitelná. Na druhé straně všechny zisky a zhodnocení majetku se promítají do účetnictví až po skutečné realizaci. Na tuto skutečnost navazuje i ZoÚ v § 25 odst. 3. ÚJ při oceňování ke konci rozvahového dne zahrnují jen zisky, které byly dosaženy, a berou v úvahu všechna předvídatelná rizika a možné ztráty, které se týkají majetků a závazků a jsou jim známy do okamžiku sestavení ÚZ, jakož i všechna snížení hodnoty bez ohledu na to, zda je výsledkem hospodaření účetního období zisk, nebo ztráta. Toto ustanovení o oceňování vyjadřují rezervy, opravné položky a odpisy majetku dle § 26 odst. 3 ZoÚ. Dále § 26 odst. 1 stanovuje, že pokud se při inventarizaci zásob zjistí, že jejich prodejní cena snížená o náklady spojené s prodejem je nižší, než cena použitá pro jejich ocenění v účetnictví, zásoby se ocení v účetnictví a v ÚZ touto nižší cenou. [4] [8]

7. Zásada bilanční kontinuity

Počáteční a konečné stavy rozvahových účtů mezi jednotlivými účetními obdobími na sebe musí navzájem navazovat.

V účetnictví je **zakázána kompenzace** majetku a závazků, nákladů a výnosů. Veškeré náklady a výnosy se účtují bez ohledu na okamžik jejich přijetí nebo zaplacení. ÚJ mohou provádět vzájemné zúčtování jen v případech upravených účetními metodami (§ 58 vyhlášky č. 500/2002).

Odpovědnost za vedení účetnictví leží na statutárním orgánu ÚJ, či na fyzické osobě, která je sama ÚJ. ÚJ mohou pověřit vedením svého účetnictví i jinou právnickou nebo fyzickou osobou, čímž se však nezbuývají odpovědnosti za vedení účetnictví. [4]

Vybranými případy, které budou nadále rozebírány v souvislosti s účetními zásadami, principy a postupy jsou: rezervy, opravné položky a transferové (převodní) ceny.

2.2 Rezervy

Rezervy jsou obecně určeny k pokrytí budoucích závazků nebo výdajů, u nichž je znám účel. Je pravděpodobné, že nastanou, avšak zpravidla není jistá částka nebo datum, k němuž vzniknou. Tedy pokud ÚJ očekává velký **jednorázový náklad**, který v budoucnu nepříznivě ovlivní výsledek hospodaření, lze na tento náklad předem vytvořit rezervu. ÚJ bude v průběhu účetních období před očekávaným nákladem zahrnovat do nákladů částku, která odpovídá dané potřebě zvýšených nákladů, a tím si vytvoří potřebné zdroje na tento budoucí náklad (rozložený do více časových období). K rozvahovému dni musí rezerva představovat **nejlepší odhad nákladů**, které pravděpodobně nastanou, nebo v případě závazků částku, která je zapotřebí k vypořádání. Rezervy nesmějí být použity k úpravám hodnot aktiv. Podporují zásadu opatrnosti (§ 25 odst. 3 ZoÚ).

Rezervy jsou zpravidla tvořeny **v rámci** účetní závěrky (ne během účetního období) a je nutno zvážit i události, ke kterým došlo v meziobdobí od konce rozvahového dne do okamžiku sestavení ÚZ. Ve vnitřním předpisu ÚJ by měly být přesně stanoveny tituly pro tvorbu rezerv, důvody tvorby, výše a způsob jejich vytváření a používání (zejména pro daňově uznatelné rezervy).

Rezervy jsou účtovány na **vrub nákladů**, tím následně dochází ke snížení výsledku hospodaření běžného účetního období ve prospěch budoucích účetních období, kdy nastane určitá hospodářská operace a rezerva bude čerpána.

Rezervy se mohou **členit** např. podle těchto hledisek:

- 1) podle **určení rezervy**,
 - a) rezervy účelové - vztahují se k určitému majetku, u kterého lze v budoucnu předpokládat vznik velkých výdajů, které by zásadním způsobem mohly změnit výsledek hospodaření, např. rezerva na opravu hmotného majetku,
 - b) rezervy obecné - mají obecnější charakter, nevztahují se ke konkrétnímu majetku, tvoří se při pravděpodobné existenci rizik, které mohou vést k budoucímu vzniku výdajů (příp. snížení výnosů), např. rezerva na rizika či ztráty z podnikání,
- 2) podle **vztahu k dani z příjmů**,
 - a) daňové (zákonné) rezervy - stanoveny zvláštním zákonem (zákon č. 593/1992 Sb., o rezervách pro zjištění základu daně z příjmů), např. rezerva na opravy hmotného majetku, [3]

b) nedaňové (účetní) rezervy - tvoří se na základě vnitřního předpisu (směrnice) ÚJ, tvorba a použití těchto rezerv neovlivní daňový základ ÚJ, např. rezerva na restrukturalizaci,

3) podle **oblasti hospodaření**, kterou ovlivňují - provozní či finanční činnosti ÚJ. [3]

Tvorba rezerv je jednou z možností, jak může poplatník v rámci jednotlivých zdaňovacích období do jisté míry **optimalizovat** svou daňovou povinnost, i když tato možnost je od roku 2009 značně snížena (nutnost deponovat prostředky ve výši rezervy např. na opravu hmotného majetku na samostatný účet).

Dle **IAS 37** lze vytvářet pouze rezervy na restrukturalizaci a na tzv. nevýhodné smlouvy. V ČR jsou rezervy nejčastěji tvořeny na opravu hmotného majetku, avšak mezinárodní standardy nedovolují tuto rezervu tvořit kvůli povinné aplikaci komponentního přístupu k odpisování hmotných aktiv. V IAS 37 se přesně neurčuje, jak se má o rezervách účtovat. Je však uvedeno, že výdaj, na který byla rezerva vytvořena, se účtuje proti této rezervě. [3]

2.2.1 Účtování a zachycení rezerv

Při účtování o rezervách se vychází především z ČÚS č. 004 Rezervy a § 16 vyhlášky č. 500/2002. ÚJ ve svém **vnitřním předpisu** (směrnici) stanovuje, které rezervy budou tvořeny a vymezí jejich obsah. Při každé **inventarizaci** (dokladová inventura) je ověřována výše a odůvodněnost vytvořených rezerv. O této inventarizaci musí být sepsán inventurní soupis se všemi danými náležitostmi. Také v souvislosti s podáním daňového přiznání je ÚJ povinna prověřit výši a odůvodněnost tvorby zákonných rezerv a jejich skutečný stav porovnat s výší, kterou může uplatnit.

Tvorba rezerv se účtuje na vrub nákladů (dochází ke snížení výsledku hospodaření běžného účetního období). Jejich použití, snížení nebo zrušení pro nepotřebnost se účtuje v období, kdy k této skutečnosti dojde ve prospěch nákladů. Zůstatky rezerv se **převádějí** do dalšího účetního období. [3]

O tvorbě rezerv se účtuje ve prospěch (strana D) příslušného účtu účtové skupiny **45 - Rezervy** se souvztažným zápisem na vrub (strana MD) příslušného účtu nákladů:

- a) účtové skupiny **55** - Odpisy, rezervy, komplexní náklady příštích období a opravné položky v provozní oblasti,
- b) účtové skupiny **57** - Rezervy a opravné položky ve finanční oblasti,

c) účtové skupiny **59** - Daně z příjmů, převodové účty a rezerva na daň z příjmů.

O čerpání rezerv (nebo jejich zrušení pro nepotřebnost) se účtuje na vrub příslušného účtu účtové skupiny 45 - Rezervy se souvztažným zápisem ve prospěch příslušného účtu nákladů účtových skupin 55, 57 a 59.

Je vhodné vést **analytické účty** podle jednotlivých rezerv. Rezervy jsou vykazovány v rozvaze v pasivech jako první položka **cizích zdrojů** na řádku B. Rezervy. Jsou tedy považovány za cizí zdroje, nikoliv za zdroje vlastní (nelze je používat pro provozní činnost ÚJ). Rezervy **nesmějí** mít aktivní zůstatek (tj. účet rezerv musí mít zůstatek na straně D). [3]

2.2.2 Zákonné rezervy

Rezervy podle zvláštních předpisů neboli zákonné (tj. daňové) rezervy se tvoří v souladu se zákonem č. 593/1992 Sb., o rezervách pro zjištění základu daně z příjmů (dále ZoR). Tvorba těchto rezerv znamená kromě odložené části výsledku hospodaření do cizího kapitálu i odložení daňové povinnosti. Náklady související s tvorbou rezervy snižují základ daně z příjmů v období jejího zaúčtování. Naopak v období čerpání (rozpouštění rezervy) dochází ke zvýšení základu daně z příjmů, současně s tím bývají účtovány příslušné náklady, kvůli kterým se rezerva tvořila. Dochází k uznání daňového nákladu ještě před jeho skutečným vynaložením. Výdaje (náklady), na jejichž úhradu se vytvořily rezervy, musí být přednostně uhrazeny z těchto rezerv. Dodatečné informace o rezervách by měly být popsány v **příloze** k ÚZ. Rezervy vymezené v ZoR se **vytvářejí procentem** z určeného základu nebo v absolutní částce, pokud není přímo stanoven způsob tvorby rezervy. Takto tvořené rezervy jsou **vždy daňově uznatelným** nákladem.

Rezervy se **zruší** ve stejném zdaňovacím období, kdy pominuly důvody, pro které byly vytvořeny např. zrušení rezervy pro nepotřebnost, ke dni předcházejícímu den účinnosti rozhodnutí o prohlášení konkurzu, ukončení podnikatelské nebo jiné samostatné výdělečné činnosti nebo pachtu obchodního závodu. Rezervy se ruší taktéž v případě, nebyla-li splněna podmínka deponování peněžních prostředků ve výši rezerv na samostatný účet (v případech, kdy je tato povinnost stanovena). Při přeměně obchodní korporace (dále OK) může v tvorbě rezerv započaté zanikající nebo rozdělovanou OK pokračovat nástupnická společnost. [3]

Rezervy **nelze vytvářet** v průběhu likvidace nebo v průběhu insolvenčního řízení, v době trvání účinků prohlášení konkursu, s výjimkou rezerv tvořených povinně podle atomového zákona, horního zákona a zákona o odpadech, které jsou ukládány na zvláštní vázaný účet v bance. Není povoleno vytvářet zákonné rezervy na pořízení hmotného a nehmotného majetku. [3]

ZoR uvádí tyto **zákonné rezervy**:

- bankovní rezervy (dle § 5),
- rezervy v pojišťovnictví (dle § 6),
- rezervy na opravy hmotného majetku (dle § 7),
- rezervy na pěstební činnost (dle § 9),
- ostatní rezervy (dle § 10 a §10a),
 - rezerva na odbahnění rybníka,
 - rezerva finančních prostředků na sanaci pozemků dotčených těžbou,
 - rezerva na vypořádání důlních škod,
 - rezervy, u nichž zvláštní zákon uvede, že jde o výdaj na dosažení, zajištění a udržení příjmů,
- rezerva na nakládání s elektroodpadem ze solárních panelů uvedených na trh do dne 1. 1. 2013 (dle § 11a-c). [10]

1. Bankovní rezervy

Jako výdaje (náklady) na dosažení, zajištění a udržení příjmů mohou banky vytvářet ve zdaňovacím období rezervy na poskytnuté **bankovní záruky** za úvěry poskytnuté bankami. Výše rezerv nesmí přesáhnout **výši 2 %** průměrného stavu poskytnutých bankovních záruk za úvěry poskytnuté bankami. Rezervy musí být vždy přiřazeny k jednotlivým zárukám.

2. Rezervy v pojišťovnictví

Rezervou v pojišťovnictví, která je výdajem (nákladem) na dosažení, zajištění a udržení příjmů, je technická rezerva s výjimkou jiné technické rezervy vytvořená podle právních předpisů upravujících účetnictví ve výši, ve které je zaúčtována podle těchto právních předpisů. [3][10]

3. Rezerva na opravy hmotného majetku

Rezervy na opravy hmotného majetku jsou výdajem na dosažení, zajištění a udržení příjmů. Cílem tvorby daňově uznatelných rezerv na opravy hmotného majetku je postupně (během několika zdaňovacích období) vytvářet zdroje na plánovanou opravu dotčeného majetku. Tvorba rezervy však nemá sloužit jako fiktivní náklad snižující základ daně, podstatou je vytvoření **reálných zdrojů** (v podobě peněžních prostředků deponovaných na zvláštní bankovní účet se sídlem na území členského státu EU, který je veden v českých korunách nebo v eurech nejpozději do termínu podání daňového přiznání) potřebných k finančnímu pokrytí opravy. Tvorba této rezervy je **právem poplatníka**, nikoliv povinností. Doba odpisování tohoto majetku musí být **5 let a více**, tuto rezervu tedy nelze tvořit k majetku z první odpisové skupiny.

Kvůli doložení rezervy na opravy hmotného majetku by měla ÚJ vytvořit:

- 1) plán oprav,
- 2) rozpočet nákladů na opravy,
- 3) vnitropodnikovou směrnici o tvorbě a použití rezervy,
- 4) inventární kartu rezervy. [3]

Mohou ji vytvářet poplatníci daně z příjmů, kteří:

- a) mají k hmotnému majetku právo vlastnické,
- b) jsou pachtýři hmotného majetku na základě smlouvy o pachtu obchodního závodu,
- c) procházejí reorganizací nebo oddlužením podle zvláštního právního předpisu a jejichž vlastnické právo ke hmotnému majetku, k němuž byla rezerva tvořena, nebylo průběhem insolvenčního řízení ani pravomocným ukončením insolvenčního řízení dotčeno.

Rezerva se stanoví podle jednotlivého hmotného majetku určeného k opravě a podle charakteru této opravy. Výše rezervy ve zdaňovacím období je rovna podílu rozpočtu nákladů na opravu a počtu zdaňovacích období, která uplynou od zahájení tvorby rezervy do předpokládaného termínu zahájení opravy. Rozpočet nákladů na rezervy je vhodné doložit odborným posudkem odhadu výše opravy. Poplatník, který je plátcem DPH, vychází při stanovení výše rezervy z rozpočtů nákladů na opravy v ocenění bez DPH. [3][10]

ZoR stanoví u hmotného majetku také **maximální dobu tvorby** rezervy:

- a) u hmotného majetku ve 2. odpisové skupině - 3 zdaňovací období,
- b) u hmotného majetku ve 3. odpisové skupině - 6 zdaňovacích období,
- c) u hmotného majetku ve 4. odpisové skupině - 8 zdaňovacích období,
- d) u hmotného majetku v 5. a 6. odpisové skupině - 10 zdaňovacích období. [10]

Za zahájení opravy se považuje termín, ve kterém se fyzicky začnou provádět práce přímo na věci, která je předmětem opravy. Provádí-li se oprava mimo provozovnu poplatníka jinou osobou, zahájením opravy se rozumí převzetí věci do opravy touto osobou.

Rezerva se např. **nevytváří** u hmotného majetku, který je určen k likvidaci, u něhož jde o opravy v důsledku škody či jiné nepředvídané nebo nahodilé události či opravy, které se pravidelně opakují každý rok. Za opravy se nepovažuje technické zhodnocení.

Navýšení tvorby rezervy by mělo být provedeno pouze v ojedinělých případech, a to z důvodu zpřesnění věrného zobrazení ÚZ. Při úbytku majetku (např. prodej majetku), na který je vytvořena zákonná rezerva, je třeba vytvořenou rezervu zrušit, tj. zaúčtovat ve prospěch nákladů. Způsob a výše tvorby rezerv musí být prokazatelný, při inventarizaci se posuzuje jejich **výše a odůvodněnost**. Zjednodušený příklad tvorby a čerpání rezervy na opravy hmotného majetku je ukázán v Tab. 2.1. [3][10]

Tab. 2.1 Účtování zákonné rezervy na opravy hmotného majetku

Položka	Doklad	Text	Částka (Kč)	MD	D
1.	VÚD	Tvorba rezervy na opravu stroje v roce 2015	100 000	552	451
2.	VÚD	Tvorba rezervy na opravu stroje v roce 2016	100 000	552	451
3.	FP	Faktura přijatá za opravu stroje v roce 2017	250 000	511	321
4.	VÚD	Čerpání rezervy v roce 2017	200 000	451	552

Zdroj: vlastní zpracování

4. Rezerva na pěstební činnost

Pěstební činností se pro účely ZoR rozumí **obnova lesa** a veškeré výchovné činnosti prováděné v porostech do 40 let jejich věku, ochrana lesa a opatření k obnově porostů s nevhodnou nebo náhradní dřevinnou skladbou. Rezervu lze také tvořit a čerpat jen na výkony uvedené v příloze ZoR. Podle § 10a ZoR je třeba při tvorbě této rezervy ukládat (deponovat) na **samostatný účet** v bance peněžní prostředky ve výši tvořené rezervy na pěstební činnost. Peněžní prostředky zvláštního vázaného účtu mohou být čerpány pouze na účely, na které byly vytvořeny.

5. Ostatní rezervy tvořené na základě ZoR

Společně s rezervou na pěstební činnost se v podstatě jedná o tzv. „**ekologické**“ rezervy.

- **Rezerva na odbahnění rybníka** - odstraňování nánosů ze dna rybníka způsobených erozí okolních pozemků. Rezervu na odbahnění rybníka je možno tvořit maximálně deset po sobě jdoucích zdaňovacích období. Přitom pro způsob její tvorby, stanovení výše a použití se použijí obdobná ustanovení pro tvorbu rezervy na opravy hmotného majetku,
- **Rezerva na sanaci pozemků dotčených těžbou, na vypořádání důlních škod a další rezervy** - pro účely zjištění základu daně z příjmů se uznává rezerva finančních prostředků na sanaci pozemků dotčených těžbou, rezerva na vypořádání důlních škod a rezervy, u nichž zvláštní zákon uvede, že jde o výdaj (náklad) na dosažení, zajištění a udržení příjmů tvořených povinně podle atomového zákona, horního zákona a zákona o odpadech. Podle § 10a ZoR je opět potřeba při tvorbě těchto rezerv ukládat (deponovat) na **samostatný účet** v bance peněžní prostředky ve výši tvořené rezervy.

6. Rezerva na nakládání s elektroodpadem ze solárních panelů uvedených na trh do dne 1. 1. 2013

Tuto rezervu může vytvářet **provozovatel solární elektrárny**, který je povinen podle zákona upravujícího odpady zajistit financování zpracování, využití a odstranění elektroodpadu ze solárních panelů. Tato rezerva se tvoří nezávisle na účelově shodné rezervě vytvářené podle právních předpisů upravujících účetnictví a její tvorba není podmíněna jejím zaúčtováním. Poplatník je povinen vést evidenci, a to minimálně v rozsahu stanoveném pro tvorbu rezerv v předpisech upravujících účetnictví. [3][10]

2.2.3 Účetní rezervy

Z účetního hlediska všechny rezervy, které nejsou rezervami zákonnými, jsou rezervami účetními - ostatními. Ty sice nejsou omezovány (rozhodují si o nich ÚJ samy), na druhé straně se u nich **nikdy nejedná** o výdaj na dosažení, zajištění nebo udržení zdanitelných příjmů (nejde o tzv. daňové náklady). Jedná se o **účetní náklady**, které budou pravidelně **připočitatelnou položkou** k výsledku hospodaření při zjišťování základu daně. Tyto rezervy se tvoří na základě rozhodnutí ÚJ v souladu s její **vnitřní účetní směrnicí**. Smyslem tvorby těchto rezerv je dodržení zásady opatrnosti.

ÚJ může tvořit např. tyto **účetní** rezervy:

- rezerva na rizika a ztráty,
- rezerva na daň z příjmů,
- rezerva na důchody a podobné závazky,
- rezerva na restrukturalizaci,
- atd.

1. Rezerva na rizika a ztráty

ÚJ vytvářejí rezervy na rizika a ztráty v okamžiku, kdy jsou jim budoucí rizika nebo ztráty z podnikání známy na základě současných údajů, dle jednotlivých případů, u kterých je možno tato rizika a ztráty očekávat. Rezervy se tvoří pro jednotlivé, individuálně určené případy budoucích ztrát nebo rizik (např. rezerva na bezplatné záruční opravy, rezerva na ekologické škody). Nelze vytvářet obecné neidentifikovatelné rezervy např. na podnikatelská rizika. Tyto rezervy nejsou upraveny žádným závazným účetním předpisem, ale jsou odvozeny na základě odhadu, zkušenostmi z minulých let, empirických a statistických šetření atd.

2. Rezerva na daň z příjmů

Rezerva na daň z příjmů se tvoří v případě, kdy okamžik **sestavení ÚZ předchází** okamžiku řádného vyčíslení daně (např. ÚZ se sestavuje již v březnu, ale daňové přiznání se podává až v červnu) a zaúčtuje se v předpokládané výši daně. V příštím účetním období se zaúčtuje skutečná daňová povinnost a rezerva se zruší. Rezerva se vytváří na budoucí úhradu ve prospěch finančního úřadu (budoucí závazek). Při vykázání rezervy v rozvaze by měly být také zohledněny případně zaplacené zálohy na daň z příjmů. [3]

ÚJ uveďte položku „B.2. **Rezerva na daň z příjmů**“ ve výši vytvořené rezervy snížené o uhrazené zálohy na daň z příjmů, pokud jsou tyto zálohy nižší než předpokládaná daň. Pokud jsou tyto zálohy vyšší nebo rovny předpokládané dani, ÚJ položku „B.2. Rezerva na daň z příjmů“ neuvede. Její výše musí být odvozena z výsledku hospodaření vykázaného v účetnictví a dále většinou z kvalifikovaného odhadu (s promítnutím možných odčitatelných položek, slev atd.).

3. Rezerva na důchody a podobné závazky

Tato rezerva se vykazuje, pokud ÚJ vytváří tuto rezervu na základě povinnosti vyplácet zaměstnancům důchody nebo podobné závazky uložené jí smlouvou nebo právním předpisem (např. existence firemního důchodového systému pro zaměstnance). Tvorba a čerpání rezervy na důchody a podobné závazky je znázorněna v Tab. 2.2.

Tab. 2.2 Tvorba a čerpání účetní rezervy na důchody a podobné závazky

Položka	Doklad	Text	Částka (Kč)	MD	D
1.	VÚD	Tvorba rezervy na důchody a podobné závazky	70 000	554 (574)	452
2.	VÚD	Čerpání rezervy na důchody a podobné závazky	70 000	452	554 (574)

Zdroj: vlastní zpracování

4. Rezerva na restrukturalizaci

Rezervu na restrukturalizaci může ÚJ tvořit na základě **programu restrukturalizace** schváleného příslušným orgánem podle zvláštního právního předpisu (případně společníky OK). Restrukturalizací se rozumí program, kterým se výrazně **mění předmět činnosti** ÚJ nebo způsob, jakým je činnost ÚJ prováděna. S tímto procesem vznikají případné nejistoty a rizika, proto je vhodné vytvářet tuto rezervu. Restrukturalizace může zahrnovat zejména přemístění podnikatelských aktivit do jiné oblasti (i uzavření provozu), nebo utlumení či ukončení části podnikatelských aktivit. [3]

5. Ostatní rezervy neuvedené v zákoně o účetnictví

U ÚJ se lze setkat s celou řadou dalších ostatních rezerv, které nejsou výdaji na zajištění a udržení příjmů a nejsou uvedeny v ZoÚ. Může se jednat o rezervy jako např. rezerva na:

- opravy majetku nad rámec ZoR,
- smluvní pokuty a penále,
- rizika nekrytá pojištěním,
- soudní spory,
- poskytnuté mimořádné záruky atd. [3]

2.3 Opravné položky

Opravné položky (dále OP) se vytvářejí výhradně k účtům majetku, a to za účelem **snížení ocenění** majetku v účetnictví prokázaném na základě inventarizace majetku. OP se vytvářejí jen v případech, kdy snížení ocenění majetku v účetnictví **není trvalého** charakteru nebo není vyjádřeno **jiným způsobem** (např. reálnou hodnotou). Pokud je rozdíl mezi účetní a reálnou hodnotou trvalého charakteru, dochází k odpisu majetku. V případě potřeby je možné tvořit OP i k majetku, ke kterému je již tvořena rezerva.

K potřebě použití OP dochází v případě, kdy účetní hodnota majetku je **vyšší** než hodnota majetku ve skutečnosti (na základě provedené inventarizace). OP **nesmí** mít aktivní zůstatek a není možné je tvořit na zvýšení hodnoty majetku. Lze je vytvářet i v případech, kdy tak stanoví zákon č. 593/1992 Sb., o rezervách pro zjištění základu daně z příjmů. Tyto daňové (zákonné) OP jsou daňově uznatelné (§24 odst. 2 dle zákona č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů).

OP nikdy nemůže existovat sama o sobě, vždy musí existovat v souvislosti s konkrétním aktivem, jehož účetní hodnotu snižuje. OP musí být zrušena v případě likvidace, prodeje či vkladu aktiva. V rozvaze jsou OP vykázány ve sloupci „**korekce**“ u jednotlivých položek aktiv. [3]

2.3.1 Zákonné opravné položky

ZoR definuje tvorbu zákonných OP, závazně stanovuje podmínky, za kterých je možné OP použít, taxativní výčet situací, kdy k jejich použití nesmí dojít a také maximální výši, ve které je možno OP vytvořit jako daňově účinný náklad. Od roku 2015 je připuštěn vznik pohledávky proti účtu **427** - Jiný výsledek hospodaření minulých let, či záporně do nákladů, namísto do výnosů. Příslušná hodnota však musí být zdaněna v základu daně řádným či dodatečným daňovým přiznáním.

OP lze tvořit pouze k pohledávkám, o kterých bylo v době jejich vzniku účtováno ve **výnosech** a takto vzniklý příjem nebyl osvobozen nebo nezahrnut do základu daně z příjmů. OP se **netvoří** k pohledávkám vzniklých z titulu cenných papírů a ostatních investičních nástrojů, úvěrů, zápůjček, ručení, záloh, plnění ve prospěch vlastního kapitálu apod. (§ 2 odst. 2 ZoR). [3]

Zákonné OP **nelze** také vytvářet u (§ 5a ZoR):

- pohledávek vzniklých mezi spojenými osobami,
- pohledávek nabytých postoupením,
- pohledávek vzniklých na základě novace nebo narovnání. [10]

Pohledávky budeme za účelem tvorby zákonné OP dělit především **podle data** jejich vzniku, a to na:

- a) vlastní i nabyté postoupením vzniklé do konce roku 2013,
- b) vlastní i nabyté postoupením vzniklé počínaje 1. 1. 2014.

Novela ZoR účinná k 1. 1. 2014 poněkud zkomplikovala tvorbu zákonných OP vzhledem k přechodným ustanovením, která nové znění § 8a ZoR aplikuje až pro pohledávky vzniklé od 1. 1. 2014.

- 1) **pohledávky do 30 000 Kč** - tzv. nevýznamné pohledávky bez ohledu na datum vzniku

U těchto pohledávek není podstatné datum jeho vzniku. Způsob tvorby OP se nemění oproti pravidlům platným v minulých letech (§ 8c ZoR). [3]

2) **pohledávky za dlužníky v insolvenčním řízení** bez ohledu na datum vzniku a datum splatnosti

U těchto pohledávek není podstatné datum jejich vzniku. Způsob tvorby OP se opět nemění proti pravidlům platných v minulých letech (§ 8 ZoR).

3) **pohledávky vzniklé do konce roku 2013**

Pro vlastní i cizí pohledávky vzniklé do konce roku 2013 platí původní ustanovení § 8a ZoR, a to i v podmínkách roku 2018 (až do promlčení pohledávky).

Dle základních pravidel:

- **pohledávky nad 200 000 Kč** (tzv. významné pohledávky), pouze v případě, pokud věřitel zahájil ohledně dotyčné pohledávky s dlužníkem rozhodčí, správní či soudní řízení, řádně se řízení účastní a řádně a včas činí úkony potřebné k uplatnění jeho práva lze optimalizovat OP (§ 8a odst. 2 ZoR),
- **pohledávky od 30 000 Kč do 200 000 Kč včetně** (§ 8a odst. 1 ZoR), které lze optimalizovat OP v závislosti na zahájení či nezahájení kvalifikovaného řízení:
 - pokud řízení zahájeno bylo, je možné postupně či najednou dosáhnout až 100 % tvorby zákonné OP (dle § 8a odst. 2 ZoR),
 - pokud řízení zahájeno nebylo, je možné tvořit pouze 20 % zákonnou opravnou položku (dle § 8a odst. 1 ZoR).

4) **pohledávky vzniklé od 1. 1. 2014**

Zákonné OP se k pohledávkám vzniklým od 1. 1. 2014 tvoří rozdílně pro pohledávky vlastní a nabyté postoupením. Tab. 2.3 a 2.4 ukazují přehled tvorby OP k vlastním pohledávkám i k pohledávkám nabytým postoupením. [3]

Tvorba OP k **vlastním** pohledávkám:

Tab. 2.3 Tvorba OP k vlastním pohledávkám

Doba od splatnosti pohledávky	OP až do výše
delší než 18 měsíců	50 % neuhrazené hodnoty pohledávky
delší než 30 měsíců	100 % neuhrazené hodnoty pohledávky

Zdroj: vlastní zpracování dle § 8a ZoR [10]

Tvorby OP k pohledávkám **nabytým postoupením**:

Tab. 2.4 Tvorba OP k pohledávkám nabytým postoupením

Rozvahová hodnota bez příslušenství	Doba od splatnosti pohledávky	OP až do výše
nižší než 200 000 Kč	delší než 18 měsíců	50 % neuhrazené hodnoty pohledávky
nižší než 200 000 Kč	delší než 30 měsíců	100 % neuhrazené hodnoty pohledávky
vyšší než 200 000 Kč	-	50 % a 100 % neuhrazené hodnoty pohledávky pouze v případě zahájení rozhodčího, soudního nebo správního řízení.

Zdroj: vlastní zpracování dle § 8a ZoR [10]

2.3.2 Účetní opravné položky

OP mohou být tvořeny k následujícím druhům majetku:

- dlouhodobý majetek (včetně pozemků),
- nedokončený dlouhodobý majetek,
- pohledávky,
- zálohy na dlouhodobý majetek,
- zásoby, a to jak nakupované, tak vytvořené vlastní činností,
- finanční majetek.

1) Opravné položky k pohledávkám

Tvorba účetní OP je zpravidla stanovena vnitřní účetní směrnici a po určité době, která uplyne od splatnosti pohledávky, bude výše OP činit 100 % hodnoty pohledávky. Tvorba zákonné OP je řízena ustanoveními ZoR, který často tvorbu 100 % zákonné OP ani neumožní, tvorba je však pouze dobrovolná a ÚJ ji nemusí využít. To však neznamená, že ÚJ nebude tvořit žádné OP, naopak o to vyšší budou účetní OP. Výše OP, ať vytvářené podle ZoR nebo nad jeho rámec, nesmí přesáhnout účetní hodnotu pohledávky na rozvahovém účtu, k níž je OP tvořena. [3]

Na příslušném účtu účtové skupiny **39** - Opravná položka k zúčtovacím vztahům a vnitřní zúčtování se účtuje tvorba OP k pohledávkám (taktéž jejich snížení, popř. zrušení). Na analytických účtech se člení na OP vytvořené v souladu se ZoR a na ostatní OP k pohledávkám (Tab. 2.5).

Pokud bude OP vytvořena ve výši 100 % hodnoty nepromlčené pohledávky, může být tato pohledávka odepsána a OP k ní zrušena, s výjimkou pohledávky za dlužníky v insolventi. Takto odepsaná pohledávka se dále sleduje na podrozvahových účtech (s výjimkou těch, u kterých došlo k jejich zániku). Přijatá úhrada odepsané pohledávky se vyúčtuje jako výnos na příslušném účtu účtové skupiny 64 - Jiné provozní výnosy a je zachycena na podrozvahových účtech (dle ČÚS č. 005 Opravné položky). [3]

Tab. 2.5 Účtování OP k pohledávkám

Položka	Doklad	Text	Částka (Kč)	MD	D
1.	VÚD	Tvorba OP - zákonné	30 000	558	391.1
2.	VÚD	Tvorba OP - účetní	60 000	559	391.2

Zdroj: vlastní zpracování

2) Opravné položky k dlouhodobému hmotnému a nehmotnému majetku

OP u odpisovaného dlouhodobého majetku, jehož užitná hodnota se často snižuje opotřebením, se tvoří v případech, kdy jeho užitná hodnota zjištěná při inventarizaci je výrazně nižší, než je jeho ocenění v účetnictví po odečtení opravek a toto snížení hodnoty nelze považovat za trvalé.

O přechodném snížení ocenění dlouhodobého nehmotného a hmotného majetku se účtuje pomocí OP na účtech účtové skupiny **09** - Opravné položky k dlouhodobému majetku v rámci uzavírání účetních knih (Tab. 2.6). [3]

Tab. 2.6 Účtování OP k dlouhodobému majetku

Položka	Doklad	Text	Částka (Kč)	MD	D
1.	VÚD	Tvorba účetní OP k DHM	40 000	559	092

Zdroj: vlastní zpracování

3) Opravné položky k zásobám

Tvorba OP k zásobám je poměrně běžnou záležitostí, jelikož často u zásob dochází k situaci, kdy jsou neprodejné, nízkoobrátkové či zastaralé. Jejich tvorba je povinná právě v případech, kdy skutečná hodnota zásob je nižší než jejich účetní hodnota. Pokud by nebyly vytvořeny v rozvaze ÚJ (sloupec korekce), došlo by k vykázání nadhodnocených aktiv ÚJ, což je v rozporu se zásadou věrného zobrazení.

Tvorba OP k zásobám se účtuje na vrub příslušného účtu účtové skupiny **55** - Odpisy, rezervy, komplexní náklady příštích období a opravné položky v provozní oblasti souvztažně k příslušným účtům **19** - Opravné položky k zásobám. Snížení nebo rozpuštění OP k zásobám se účtuje na vrub příslušných účtů účtové skupiny **19** - Opravné položky k zásobám souvztažně ve prospěch příslušného účtu v účtové skupině **55** (Tab. 2.7). [3]

Tab. 2.7 Účtování OP k zásobám

Položka	Doklad	Text	Částka (Kč)	MD	D
1.	VÚD	Tvorba účetní OP k materiálu	120 000	559	191
2.	VÚD	Rozpuštění OP	120 000	191	559

Zdroj: vlastní zpracování

4) Opravné položky ke krátkodobému finančnímu majetku

Na účtech účtové skupiny **29** - Opravné položky ke krátkodobému finančnímu majetku se účtují ve výjimečných případech OP k ocenění krátkodobého finančního majetku vedeného na účtech účtové skupiny **25** - Krátkodobý finanční majetek (Tab. 2.8).

OP je možno tvořit také k dlouhodobému finančnímu majetku, a to v případech, kdy:

- není oceněný reálnou hodnotou, nebo,
- není pro jeho přecenění použita metoda ekvivalence. [3]

Tab. 2.8 Účtování OP ke krátkodobému finančnímu majetku

Položka	Doklad	Text	Částka (Kč)	MD	D
1.	VÚD	Tvorba OP ke KFM – snížení ocenění maj. CP	100 000	579	291

Zdroj: vlastní zpracování

2.4 Transferové ceny

2.4.1 Základní informace

Díky globalizaci světových trhů dochází ke vzniku **nadnárodních skupin** společností se stoupající tendencí mezinárodního obchodu. V rámci těchto společných seskupení docházelo k transakcím, na jejichž základě bylo možno optimalizovat daňovou zátěž. Daňové instituce na to reagovaly vytvořením legislativní regulace, která tyto transfery (přesuny) podstatným způsobem usměrňuje. Každá OK zapojená do transakcí ve skupině proto musí řešit otázku transferových cen.

Transferové (převodní) ceny jsou ceny sjednané mezi podnikatelskými subjekty, které jsou sjednoceny do větších hospodářských celků. Hlavním znakem rozpoznávajícím fakt, že se jedná o transferovou cenu, je **majetkové** nebo **personální propojení** korporací realizující obchodní transakci - transakci mezi tzv. spojenými osobami (de facto dochází ke stanovení vnitropodnikových cen). [5]

Spojenými osobami se dle ZDP § 23 odst. 7 rozumí kapitálově spojené osoby, přičemž:

- 1) jedna osoba se přímo podílí na kapitálu nebo hlasovacích právech druhé osoby, anebo více osob,
- 2) jedna osoba se nepřímo podílí na kapitálu nebo hlasovacích právech druhé osoby, anebo se přímo nebo nepřímo podílí na kapitálu nebo hlasovacích právech více osob.

Podíl musí představovat alespoň **25 %** základního kapitálu nebo hlasovacích práv těchto osob.

Za spojené osoby jsou také považovány jinak spojené osoby, kterými jsou např. osoba podílející se na vedení nebo kontrole jiné osoby, ovládající a ovládaná a také osoby ovládané stejnou ovládající osobou či osoby blízké. [9]

K typickým tzv. **řízeným** (resp. kontrolovaným či závislým) transakcím, které probíhají mezi spojenými osobami, patří zejména:

- prodej zboží,
- prodej vlastních výrobků,

- poskytování služeb (manažerské, marketingové, pronájmy, servisní služby - daňové, účetní),
- financování. [5]

Existují dva různé úhly pohledu na tuto problematiku. Z pohledu nadnárodních korporací představují transferové ceny jeden z nástrojů možné daňové optimalizace. Korporace se snaží využít rozdílných sazeb daní z příjmů a přesouvat disponibilní zisky do zemí s nižší daňovou sazbou, naopak v zemích s vyšší sazbou daně vytvářet nákladová střediska. Výsledkem je poté maximalizace zisku celé struktury OK, zatímco zisk obchodních jednotek je považován za druhořadý. Zcela opačný cíl sledují státní finanční úřady. Ty se snaží o maximální zabezpečení co nejvíce efektivního výběru daní a zvýšení daňových příjmů. A právě transferové ceny představují jednu z možných podob daňových úniků. Proto je kladen velký důraz na dokumentaci k transferovým cenám a sadu argumentů ospravedlňující konkrétní výši stanovené transferové ceny. [5]

2.4.2 Legislativní regulace transferových cen

Legislativní regulace pro transakce mezi spojenými osobami (sdruženými podniky) je definována v mezinárodních smlouvách o zamezení dvojího zdanění a také v **Modelové daňové smlouvě OECD** (Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj) v podobě formulování definice **principu tržního odstupu** (Arm's length principle). [1]

Pro správný postup při uplatňování tohoto principu vydala OECD v roce 1995 směrnici o převodních cenách pro nadnárodní podniky a daňové zprávy (směrnice OECD), která se stala základním návodem pro posouzení závislých transakcí. Dle této směrnice musí být transferové ceny mezi spojenými osobami stanoveny takovým způsobem, jako by se o takové osoby (podniky) nejednalo, a cena by se měla tedy rovnat ceně tržní (cena nezávislá). Kvůli sjednocení informací potřebných pro dokumentování těchto transakcí vydala Rada Evropské unie Kodex chování ohledně dokumentace v oblasti převodních cen mezi sdruženými podniky v rámci EU, který přijala ve formě pokynu i ČR. [5]

V ČR jsou transferové ceny upraveny především v ZDP. Dle § 23 odst. 7 liší-li se ceny sjednané mezi spojenými osobami od cen, které by byly sjednány mezi nespojenými osobami v běžných obchodních vztazích za stejných nebo obdobných podmínek, a není-li tento rozdíl uspokojivě doložen, upraví správce daně základ daně poplatníka o zjištěný rozdíl. [9]

Tento paragraf se shoduje s definicí principu tržního odstupu v článku 9 Modelové daňové smlouvy OECD a také ve smlouvách o zamezení dvojího zdanění.

Daňový poplatník, který realizuje řízenou transakci, musí nalézt takový přístup tvorby a výše ceny, který by obhájil před správcem daně při daňové kontrole. V opačném případě má správce daně možnost stanovit cenu dle vlastního uvážení a poplatníkovi doměřit dodatečnou daň zahrnující penále i úrok z prodlení. Transferové ceny nepředstavují riziko jen kvůli dodatečné doměřené dani (popř. snížení daňové ztráty) OK. Jelikož mají přímý dopad na výši vykázaného základu daně, jsou-li účtovány v nesprávné výši, dochází ke **krácení daně**, za které je možno udělit i trest odnětí svobody. Od roku 2006 je však možné si nechat závazně posoudit způsob, jakým byla transferová cena sjednána. Jedná se o tzv. **předběžné cenové dohody**. [5]

ZDP se však nezabývá požadavkem srovnatelnosti nezávislých transakcí a ani neodpovídá na otázku, jak by se ve srovnatelné situaci chovaly nezávislé korporace. Proto byly českou daňovou správou vytvořeny dokumenty v podobě **pokynů**. Tyto pokyny mají za cíl definovat postavení mezinárodně uznávaných standardů oceňování vnitroskupinových transakcí s ohledem na české podmínky a také poskytnutí návodu pro jejich skutečné použití. Pokyny však nejsou pro daňového poplatníka závazné, slouží pouze jako doporučení.

Pokyny Ministerstva financí ČR vztahující se k transferovým cenám jsou následující:

- **Pokyn D-332** Sdělení MF k uplatňování mezinárodních standardů při zdaňování transakcí mezi sdruženými podniky - převodní ceny. Dochází zde k definování vztahu mezi mezinárodní a českou úpravou transferových cen a dále základních zásad vycházejících ze směrnice OECD,
- **Pokyn D-333** Sdělení MF k závaznému posouzení způsobu, jakým byla vytvořena cena sjednávaná mezi spojenými osobami. Daňovým poplatníkům je poskytnuta možnost nechat si dopředu schválit transferovou cenu na konkrétní transakci nebo skupinu transakcí. Závazné posouzení k transferovým cenám je uvedeno v ZDP § 38nc,
- **Pokyn D-334** Sdělení MF k rozsahu dokumentace způsobu tvorby cen mezi spojenými osobami. Tento pokyn uvádí doporučený obsah dokumentace k převodním cenám vycházejícího z Kodexu přijatého na úrovni EU,

- **Pokyn D-10** o službách s nízkou přidanou hodnotou. Pokyn platný od roku 2013, který dává daňovým poplatníkům možnost realizace závislé transakce za použití systému tzv. „bezpečného přístaviště“, které přináší možnost aplikace ziskové přírážky k nákladům v předem stanovené výši určené správcem daně. Musí se však jednat o služby s nízkou přidanou hodnotou, které např. netvoří hlavní činnost subjektů či představují rutinní funkci (využíváno zejména v USA). [5]

2.4.3 Dokumentace transferových cen

Korporace mohou tvořit příslušnou dokumentaci k transferovým cenám v souladu s návodem uvedeným správcem daně, který vychází z konceptu EU Transfer Pricing Documentation, nebo mohou dokumentaci vytvořit dle svých vlastních metodických postupů. V ČR není zákonná povinnost k vytvoření této dokumentace. Poplatník však musí být schopen správci daně zdůvodnit, jak byly transferové ceny tvořeny, a zdali byl dodržen princip tržního odstupu. Dokumentace transferových cen by měla obsahovat podklady k provedení **funkční** a **srovnávací analýzy** (také odůvodnění výběru použité metody).

Dle již zmíněného konceptu EU Transfer Pricing Documentation se dokumentace dělí na dvě části. První z nich je tzv. **Masterfile** – základní dokumentace, která obsahuje obecný popis podnikatelské činnosti, spojených osob, obchodních vztahů atd. Druhou je tzv. **Local specific file** – specifická dokumentace pro konkrétní zemi obsahující např. podrobný popis podnikatelské činnosti, srovnávací analýzu, popis způsobu začlenění podniku do skupinové politiky transferových cen atd.

Součástí specifické dokumentace je tzv. **srovnávací analýza**. Stěžejní myšlenkou legislativní úpravy transferových cen je dodržení principu tržního odstupu, což v praxi znamená porovnání podmínek řízené transakce s podmínkami nezávislých transakcí, které by se v nejlepším případě měly rovnat nebo vykazovat známky maximální podoby. Za tímto účelem je provedena právě tato analýza, je ovšem nutné ke zkoumaným transakcím nalézt srovnatelné nezávislé transakce. Dle Směrnice OECD se za srovnatelné transakce považují transakce:

- kdy by žádný z rozdílů mezi řízenou a srovnatelnou transakcí neměl ovlivnit podmínku, která je prověřována (tj. případné rozdíly mohou být považovány za nevýznamné pro účely porovnání) nebo,
- lze provést takové přiměřené úpravy, aby byl vyloučen vliv u zjistitelných rozdílů. [5]

Dalšími důležitými operacemi je nalezení stejných a rozdílných prvků mezi řízenou a nezávislou transakcí ve vztahu ke tvorbě transferových cen a zjištění účinku těchto odchylek na cenu.

Při provádění analýzy je nutné vzít v úvahu **pět základních faktorů**:

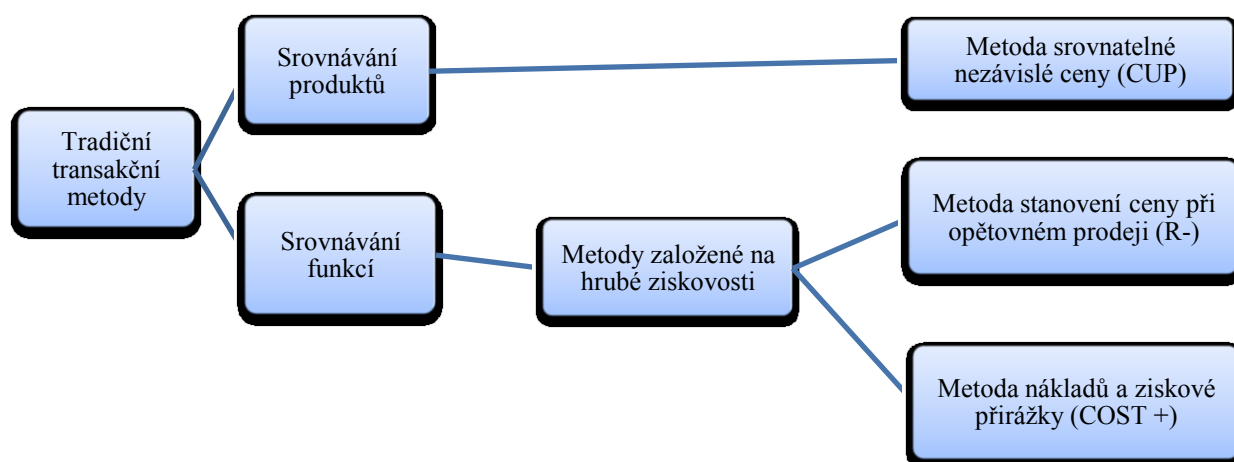
- 1) vlastnosti hmotných i nehmotných statků, které jsou předmětem obchodní transakce (např. spolehlivost, kvalita atd.),
- 2) vykonávané funkce (jedná se o tzv. funkční analýzu - nalezení a porovnání činností a míry rizika - odpovědnosti jednotlivých spojených osob ve srovnání s nezávislými podniky),
- 3) smluvní podmínky,
- 4) ekonomické okolnosti (např. geografické umístění, velikost trhu, výrobní náklady),
- 5) podnikatelské strategie (např. snaha o průnik na nový trh).

Srovnání může probíhat buď na **interní**, nebo **externí** (vnější) bázi. Pro vyhledávání firem vhodných pro externí srovnání může v ČR sloužit např. databáze AMADEUS.

2.4.4 Metody stanovení transferových cen

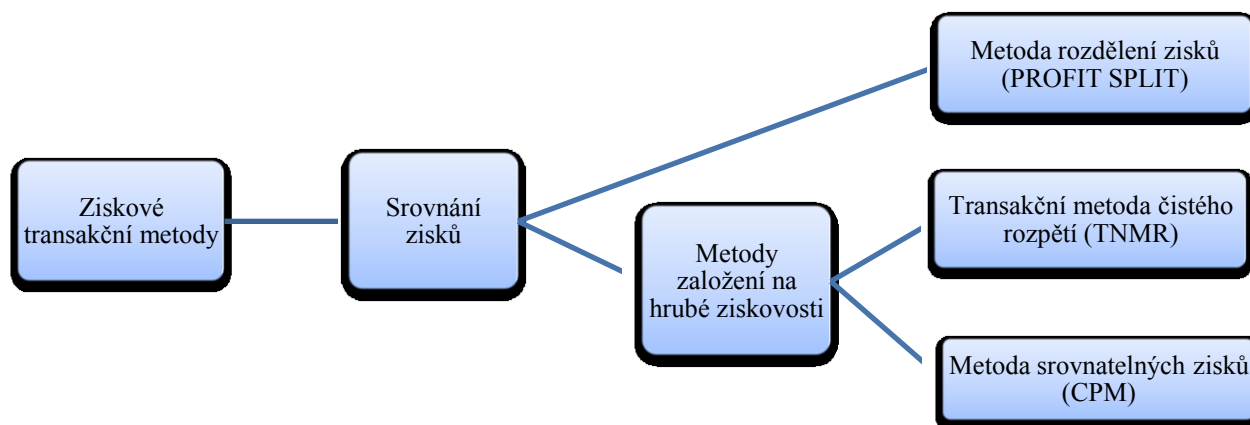
Metodu tvorby transferových cen si určuje každá ÚJ **sama**, avšak musí dokázat její opodstatnění při daňové kontrole. Pro tyto metody je nutné znát ceny případné **hrubé marže** uplatňované v závislých i nezávislých transakcích. [5]

Obr. 2.1 Rozdělení tradičních transakčních metod

Zdroj: převzato z [5] s. 304, vlastní zpracování

Obr. 2.2 Rozdělení ziskových transakčních metod

Zdroj: převzato z [5] s. 304, vlastní zpracování

První metodou je **metoda srovnatelné nezávislé ceny** (CUP - Comparable uncontrolled price). Touto metodou lze zkoumat, zda-li cena za obchodovaný produkt (službu) v závislé transakci odpovídá ceně za stejný produkt (službu), který je obchodován v rámci nezávislého vztahu při dodržení podmínky srovnatelnosti transakce. Tato metoda je považována za **nejvíce přesnou**. Použít ji lze např. pro porovnání cen komodit z komoditních burz, u cen nájemného, úroků za poskytnutí finančních prostředků. Metodu CUP lze rozlišit na interní (např. srovnání prodeje výrobku dceřiné společnosti a nezávislému odběrateli) a externí.

$$\text{Kontrolovaná cena} = \text{nezávislé ceně}$$

Další metodou je **metoda nákladů a přírážky** (COST+ - Cost plus method), která je založena na identifikaci nákladů, které jsou spojeny s výrobou produktu (popř. poskytnutím služby), zvýšených o ziskovou přírážku. Jedná se o tzv. **hrubou ziskovou přírážku** dle směrnice OECD. Ta neslouží pouze k tvorbě zisku, ale také k pokrytí nákladů přímo nesouvisejících s výrobním procesem a měla by být stejná (podobná) u obou typů transakcí. Prodejní cena je dána jednotlivými nákladovými položkami, které jsou uspořádány do tzv. kalkulačního vzorce. U této metody je nutné zajistit, aby závislé a nezávislé transakce byly realizovány za srovnatelných nebo stejných podmínek. [5]

$$\text{Kontrolovaná cena} = \text{nezávislá cena} + \text{přírážka závislého dodavatele (výrobce)}$$

Metoda ceny při opětovném prodeji (R- Resale price method) udává transferovou cenu v souladu s principem tržního odstupu pro obchodní transakci mezi spojenými osobami, které dále přeprodávají nebo distribuují výrobek nezávislým společností, a to bez výraznější přidané hodnoty nebo dodatečného zpracování. Metoda se snaží určit cenu měřením hodnoty distribuční funkce skrze porovnání hrubé marže (hrubého rozpětí) získané obdobně umístěnými distributory podobných výrobků. Základním typem pro použití je obchodní transakce, při které výrobce prodává produkt spojenému distributorovi, který tentýž produkt bez jakéhokoli dalšího zpracování či hodnoty předprodává v rámci nezávislé transakce (např. konečným spotřebitelům).

$$\text{Kontrolovaná cena} = \text{nezávislá cena} - \text{přirážka závislého prodejce}$$

Do roku 1995 byly tradiční transakční metody jedinými uznávanými metodami (s výjimkami „ostatních metod“ např. v Brazílii) v rámci členů OECD. Tradiční metody však stále vykazují **nedostatek možností srovnání** pro následné stanovení ceny (problém i v případě jedinečného trhu). Proto byly přidány další metody založené na korelaci s výší zisku, avšak ani ty nezaručují bezproblémovost, jelikož hlavní nesází je určení správného ukazatele ziskovosti. V různých zemích se používá odlišné členění nákladů, tím platí i jiná definice hrubé ziskové marže. Díky tomu se tímto ukazatelem stává **provozní výsledek hospodaření**. Ten je následně poměřován s vhodně zvolenou základnou, jakou jsou např. celkové náklady nebo výnosy. Porovnává se tedy zisk celého podniku (skupiny).

První z nich je **transakční metoda čistého rozpětí** (TNMM - Transactional net margin method). Ta zkoumá čisté ziskové rozpětí, které realizuje spojená osoba z řízené transakce ve vztahu k přiměřenému základu (např. náklady, majetek). **Čisté rozpětí** z řízené transakce by mělo být stanoveno s odkazem na čisté rozpětí, kterého by bylo dosaženo ve srovnatelných nezávislých transakcích (často průměrné čisté rozpětí v sektoru podnikání). Výhodou této metody je, že čistá rozpětí (např. návratnost aktiv) jsou méně ovlivněna rozdíly v transakcích (než je tomu např. u CUP), dále pak není nutné určovat vykonávané funkce a přijaté odpovědnosti u více než u jednoho ze sdružených podniků. Za hlavní nevýhodu této metody je považován fakt, že čisté rozpětí může být ovlivněno faktory, které buď nemají žádný či méně významný (či přímý) vliv na cenu nebo na hrubé rozpětí. [5]

Metoda srovnatelných zisků (CPM - Comparable profits method) navazuje na již zmíněnou TNMM v USA. Výrazným způsobem se odlišuje i od následující metody PROFIT SPLIT. Při použití této metody se přihlíží k průměrné čisté ziskové marži dosahované srovnatelnými podniky v rámci **stejného odvětví**, v jakém daná firma působí. Prvním bodem je výběr jedné ze dvou spojených firem, nejlépe té, která obsahuje méně funkcí a dostupnější data. Nadále jsou vybrány společnosti, které nejsou s firmou nijak spojeny a působí ve stejném odvětví. U těchto nepropojených firem se pro výpočet čisté ziskové marže použije některý z ukazatelů úrovně zisku např. ROA (rentabilita aktiv), ROS (rentabilita tržeb). Hodnota ziskových ukazatelů testované firmy (čistá zisková marže) je poté porovnána s rozpětím kvartilu hodnot nepropojených firem.

Poslední metodou je **metoda rozdělení zisku** (PROFIT SPLIT method). Ta se odlišuje od ostatních transakčních metod využitím analýzy všech stran transakce. Citlivost metody lze spatřit zejména ve správné analýze procesů a vykonávaných funkcí, nesených rizik, používaných aktiv a jejího následného přenesení do rozdělení zisku mezi jednotlivé strany transakce. Celkový výpočet transferové ceny je realizován ve dvou krocích:

- 1) nutnost určit přesnou výši celkového zisku dosaženého oběma subjekty v rámci kontrolované transakce,
- 2) dělení zisku mezi vybrané společnosti.

Tuto metodu je vhodné využít v případech, kdy jsou transakce natolik **provázané**, že by bylo náročné je posuzovat odděleně. Nevýhodou poté přístup k informacím ze zahraničních spojených společností.

Pro posouzení nastavení **systému** transferových cen jsou uplatňovány dva základní přístupy:

- 1) agregovaný přístup - testování celkové ziskovosti společnosti. Předpokládá se, že pokud se provozní ziskovost společnosti pohybuje v tržním rozpětí, transferové ceny umožňují dosahovat tržní míry ziskovosti a jsou nastaveny dle principu tržního odstupu. Z daňového hlediska to znamená odvedení přiměřené výše daně z příjmů,
- 2) transakční přístup - dodržování tržního odstupu je posuzováno v jednotlivých transakcích samostatně. [5]

3 Charakteristika vybrané obchodní korporace

3.1 Základní informace

Za vybranou obchodní korporaci byl zvolen koncern ZKL. Důvodem pro zvolení byla úspěšná a bezproblémová spolupráce v rámci získání odborné praxe u mateřské společnosti ZKL, a.s., která sídlí v Brně. Charakteristika bude zaměřena na koncern ZKL z důvodu dostupných zdrojů a informací, které odkazují přímo ke koncernu (stejně tak jako jednotlivé podkapitoly). Zkratka ZKL znamená Závody kuličkových ložisek, jedná se tedy o koncern průmyslového charakteru. Stejně tak představuje firemní hodnoty, za které jsou považovány Zákazník-Kvalita-Lidé.

Historie je základem současnosti a výzvou pro budoucnost (motto koncernu ZKL). [7]

Koncern ZKL představuje výrobce a dodavatele valivých ložisek. Je považován za tradičního **českého výrobce** valivých ložisek a **největšího výrobce** speciálních a technologických ložisek ve střední Evropě. Konkrétněji se zabývá výzkumem, vývojem, výrobou a distribucí valivých ložisek, dále výrobou speciálních ložisek pro železniční a automobilový průmysl. Specializuje se na průmyslová odvětví, která vyžadují přesnost a vysokou spolehlivost provozu valivých ložisek ve strojírenských zařízeních. Speciální a technologická ložiska jsou nabízeny od průměru 400 do 1600 mm.

Své sídlo má na území České republiky. Koncern vznikl 1. 7. 1999 integrací českého ložiskového průmyslu s více jak sedmdesátiletou tradicí. Výroba vlastních ložisek byla zahájena již v roce 1947.

V roce 1953 byl založen **Výzkumný ústav** pro valivá ložiska, který byl do koncernu integrován pod názvem ZKL - Výzkum a vývoj. Ve spolupráci s tímto ústavem byl do jednotlivých výrobních závodů zaveden široký sortiment ložisek, který je neustále rozšiřován a inovován pro větší uspokojení i těch nejnáročnějších zákazníků. Od této doby se působení koncernu rozšířilo do celého světa.

V roce 1954 byla registrována ochranná známka „ZKL“. Ochranná známka je registrována v **53 zemích světa**. Oprávnění na použití této známky mají pouze akciové společnosti koncernu ZKL. [7]

Koncern ZKL má zavedený systém managementu jakosti vztahující se na všechny procesy ovlivňující kvalitu ložisek, který je certifikován podle EN ISO 9001:2008.

Rozvojem stabilních obchodních vazeb na tradičních trzích se snaží zvýšit svůj tržní podíl a upevnit pozici zejména v sektorech metalurgického, těžebního, zpracovatelského průmyslu, dále také v oblasti dopravy a energetiky. Za nejvýznamnější obchodní teritoria jsou považovány Evropa, Asie (zejména Indie) a země Latinské Ameriky. [7]

Členové statutárních a dozorčích orgánů v roce 2017 (viz příloha č. 3 - 2016, platné i pro rok 2017):

Statutární orgán – představenstvo

Předseda	Ing. Jiří Prášil, CSc.
Člen	Ing. Lada Serreli
Člen	Ing. Jan Otoupalík

Obr. 3.1 Logo koncernu ZKL

Dozorčí rada

Předseda	Ing. Zoltán Szivanyó
Člen	Marie Křížová
Člen	Ing. Jan Hawrot

Výkonné vedení

Generální ředitel	Ing. Jiří Prášil, CSc.
Technicko-výrobní ředitel	Ing. Jan Otoupalík
Personální ředitelka	Ing. Lada Serreli

Zdroj: Dostupné z: <http://www.zkl.cz/cs/o-nas/ochranna-znamka-zkl-v-cr> [online]
[cit. 2. 4. 2018]

Základní kapitál činí 734 530 000 Kč v roce 2017 (viz příloha č. 7).

Jednotlivé společnosti jsou řízeny systémem jednotného koncernového řízení, jehož cílem je naplnění vlivu řídící osoby na prosazování **jednotné politiky**. Tento systém je zahrnut ve směrnících vydávaných mateřskou společností. Společnosti koncernu ZKL představují základ pro konsolidovaný celek skupiny, který je charakterizován skupinovými strategickými cíli, konsolidačními pravidly i výsledky a výkazy. [7]

Finanční situace společnosti je úzce spojena s úspěšností prodeje výrobků v jednotlivých společnostech koncernu ZKL. Veškeré výsledky v oblastech výroby, technické přípravy výroby, systému kvality a prodeje se promítly do ekonomických výsledků společností (viz příloha č. 3).

Tab. 3.1 ukazuje vývoj bilanční sumy a ročního obrátu korporací v období 2016 - 2017.

Tab. 3.1 Bilanční suma a roční obrat korporací v letech 2016 - 2017 (v tis. Kč)

Obchodní korporace	Bilanční suma		Roční obrat	
	2016	2017	2016	2017
ZKL, a.s.	873 484	869 625	37 434	36 368
ZKL Brno, a.s.	982 411	916 471	405 200	326 174
ZKL Klášterec nad Ohří, a.s.	556 318	509 444	446 061	486 316
ZKL Výzkum a vývoj, a.s.	21 434	22 973	17 578	17 957
ZKL Bearings CZ, a.s.	739 419	638 165	830 596	805 112
ZKL Tech - Tools, a.s.	53 715	50 432	45 228	39 183
ZKL Reality, s.r.o.	527 138	547 115	70 406	73 643
CELKEM	3 753 919	3 554 225	1 852 503	1 784 753

Pozn.*: Roční obrat jsou tržby z prodeje výrobků, služeb a zboží

Zdroj: dle interních zdrojů (neauditované informace pro rok 2017), vlastní zpracování

3.2 Organizační struktura koncernu ZKL

Mateřskou společností je společnost **ZKL, a.s.**, která byla založena 28. 6. 1999 jediným zakladatelem, a to společností **V. L. Brno, a.s.** Společnost je zapsána v obchodním rejstříku u Krajského obchodního soudu v Brně v oddíle B (číslo vložky 3006). Stanovuje koncepci dceřiných společností v oblasti inovací, výroby, obchodu či financování investic. Provádí technicko-konzultační činnost, vnitřní controlling, vnitřní účetní a daňový audit či péči o ochrannou známku ZKL. Za konsolidační celek sestavuje konsolidovanou účetní závěrku. **Předmětem činnosti** mateřské společnosti ZKL, a.s. je:

- zprostředkovatelská činnost v oblasti obchodních kontaktů,
- činnost ekonomických a organizačních procesů,
- poradenská činnost v oblasti technické přípravy a výroby ložisek,
- marketingové poradenství,
- koupě zboží za účelem jeho dalšího prodeje a prodej,

- zastupování v celním řízení,
- výroba strojů a řízení pro využití mechanické energie, ložisek a komponentů ložisek, součástí pro převod otáčivého pohybu,
- výzkum a vývoj v oblasti přírodních a technických věd nebo společenských věd (viz příloha č. 7).

ZKL Bearings CZ, a.s. je společností, která zajišťuje prodej ložisek koncernu ZKL a správu prodejní sítě. Je jediným subjektem, který je oprávněn vydávat certifikáty autorizovaného distributora a výhradního zastoupení obchodních společností zabývajících se obchodováním v oblasti ložisek ZKL.

Výzkum a vývoj valivých ložisek a speciálních uložení strojních součástí zajišťuje **ZKL Výzkum a vývoj, a.s.** Provádí zkoušky ložisek a ověřuje jejich vlastnosti a kvalitu. Zabývá se také technickou diagnostikou a poradenskou činností.

ZKL Brno, a.s. je výrobcem axiálních a radiálních soudečkových ložisek, velkorozměrných soudečkových ložisek a ložisek pro speciální uložení.

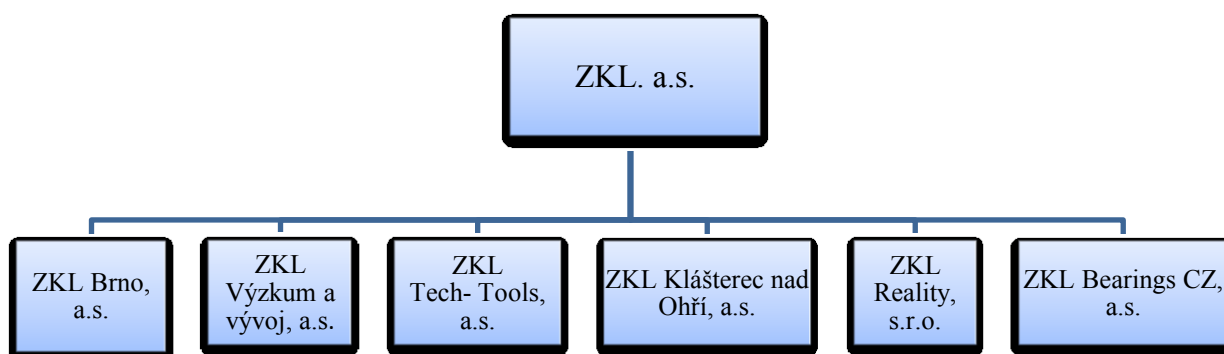
ZKL Klášterec nad Ohří, a.s. je výrobcem axiálních a radiálních kuličkových ložisek, ložisek pro speciální uložení, speciálních ložisek s kosoúhlým stykem a dvouřadých kuličkových ložisek naklápěcích.

ZKL Tech- Tools, a.s. se zabývá výrobou nástrojů a nářadí pro celý koncern i externí zákazníky.

Stěžejním předmětem činnosti **ZKL Reality, s.r.o.** je pronájem a zpráva vlastních nebo pronajatých nemovitostí. [7]

V roce 2016 bylo zahájeno insolvenční řízení na dceřinou společnost **Technic Tube, a.s.** (dříve ZKL Hanušovice, a.s.). Dne 15. 7. 2016 byl prohlášen konkurz. Důvodem bylo ukončení spolupráce ze strany VW a nezaplacení za dodané výrobky (viz příloha č. 3).

Obr. 3.2 Zjednodušená struktura části koncernu ZKL 2017

Zdroj: viz příloha č. 1, vlastní zpracování

Detailní vlastnická struktura koncernu ZKL společně s výší podílů na základním kapitálu v roce 2017 je zobrazena v příloze č. 1.

V současnosti je koncern strukturován tak, aby bylo možno efektivně rozvíjet a posilovat konkurenceschopnost ve srovnání s ostatními světovými výrobci ložisek. To znamená disponovat konstrukčně vývojovou základnou, dostatečnými výrobními kapacitami, vzdělanými a kvalifikovanými zaměstnanci a dynamicky se rozvíjející prodejní sítí, která je vytvořena s ohledem na specifické podmínky každého trhu. [7]

3.3 Vize koncernu ZKL

Koncern ZKL je považován za stabilního výrobce ložisek se strategickým sídlem ve střední Evropě. Využívá moderních konstrukčních a vývojových metod a flexibilně reaguje na požadavky svých zákazníků. Svojí nabídkou kompletního sortimentu ložisek pod značkou ZKL chce dosáhnout:

- schopnosti obstát v konkurenci s předními světovými výrobci,
- prokázání skutečnosti, že ložiska ZKL se svými technickými parametry a kvalitou vyrovnají konkurenčním výrobkům,
- trvalého uspokojování požadavků technicky vyspělých zákazníků jako tradiční dodavatel ložisek ZKL.

Na tuto vizi následně navazuje **strategie koncernu ZKL**, která je označována jako strategie „3 3 2“. Což konkrétně znamená:

- do roku 2022 v rámci pětiletého období dosáhnout obrátu 3 mld. Kč,
- dodací termín 3 měsíce,
- 2 % podílu (tj. očekávaný objem tržeb 870 mil. Kč) na světovém trhu v sortimentu soudečkových a speciálních ložisek (viz příloha č. 2).

3.4 Politika jakosti

Vedení společnosti plně přebírá odpovědnost k uplatňování, rozvíjení a neustálému zlepšování efektivity systému jakosti, který je jedním z rozhodujících faktorů ovlivňujících postavení výrobků ZKL na trhu. K tomu také přispívá realizace nových projektů, které ovlivňují nejen zvyšování úrovně pracovního prostředí (dosažení maximální teplotní stability pracovišť a jejich vysokého stupně čistoty), ale i instalace nejmodernějších výrobních a měřících zařízení, které významně posouvají možnosti ZKL i kvalitativní úroveň výrobků. Proto byla sestavena tato **politika jakosti**:

- koncern je orientován na plnění požadavků zákazníka s cílem zvyšování jeho spokojenosti, a to s ohledem na ostatní zainteresované strany při plnění zákonných požadavků a předpisů,
- základ vztahu k zákazníkovi je postaven na plnění deklarovaných parametrů finálního výrobku a poskytování kvalifikovaných technických služeb,
- koncern citlivě vnímá vývoj potřeb a požadavků zákazníka, na něž pak může co nejefektivněji reagovat,
- koncern usiluje o trvalé zvyšování užitné hodnoty výrobků a efektivity produkce značky ZKL,
- pro zvyšování parametrů a úrovně jakosti výrobků ZKL je vytvořena struktura koncernu kladoucí důraz na vlastní výzkum a vývoj,
- koncern usiluje o neustálé zlepšování efektivity systému jakosti, odstraňuje zjištěné nedostatky realizací nápravných opatření a k zamezení možného vzniku neshod přijímá preventivní opatření,
- v zájmu využití znalostního a výkonového potenciálu vlastních zaměstnanců či týmových spolupracovníků prosazuje princip rovných příležitostí umožňující všem zaměstnancům rovný přístup k dalšímu jak profesnímu, tak v případě potřeby

rekvalifikačnímu vzdělání v souladu s plány školení a možnostmi vynaložených zdrojů,

- budování partnerských vztahů s dodavateli a jejich zapojení do systému jakosti ZKL má významný podíl na jeho efektivitě,
- jakost výrobků ZKL je postavena na vědomí důležitosti odvedení kvalitní práce každým zaměstnancem - odvedení kvalitní práce je osobním cílem každého zaměstnance či týmového spolupracovníka,
- motivace a oceňování pracovních výsledků, rozvoj zaměstnanců a objektivní informovanost vytváří předpoklady k úspěšnému plnění pracovních úkolů a minimalizaci chyb,
- dosaženou úroveň systému jakosti dokládá ZKL získanými certifikáty.

Vize a politika jakosti koncernu je **platná pro všechny** společnosti koncernu. (viz příloha č. 2).

3.5 Produkty a služby

Koncern ZKL, který se může chlubit dlouholetou tradicí, je osvědčeným a spolehlivým dodavatelem do celé řady průmyslových podniků. Odvětví, do kterých jsou dodávány produkty, mohou být např.:

- hutnictví (SANDVIK),
- energetika (ČEZ, DALKIA),
- těžké strojírenství (ŠMERAL),
- těžba a zpracování surovin (OKD, ARCEROL MITTAL),
- automobilový průmysl (ŠKODA, AUDI),
- doprava (ŠKODA TRANSPORTATION),
- zemědělství (VASSALLI),
- atd.

V rámci koncernu je sestaven **Hlavní katalog** valivých ložisek ZKL, který uvádí přehled standardních a speciálních valivých ložisek a příslušenství. Publikace je dostupná také v elektronické podobě na webových stránkách. Kromě tohoto katalogu jsou vydávány i další katalogy, které jsou zaměřeny na oborově zaměřené výrobky např. Ložiska ZKL pro kolejová vozidla. [7]

Ve firemním katalogu lze najít **tři základní typy produktů**, a to:

- ložiska,
- maziva (zejména za účelem snížení tření a opotřebení ložisek),
- automotive díly.

Mezi **produkty ZKL** - ložisky lze najít:

- jednořadá kuličková ložiska,
- kuličková ložiska s kosoúhlým stykem,
- dvouřadá naklápěcí kuličková ložiska,
- válečková ložiska,
- soudečková ložiska,
- kuželíková ložiska,
- axiální kuličková ložiska,
- axiální válečková ložiska,
- axiální soudečková ložiska,
- příčně dělená ložiska,
- ložiska pro železniční aplikace,
- speciální valivá ložiska,
- ložisková tělesa a příslušenství.

Obr. 3.3 Jednořadá kuličkové ložisko

Zdroj: Dostupné z:
<http://www.zkl.cz/cs/produkty/jednorada-kulickova-loziska> [online][cit. 27. 4. 2018]

Na webových stránkách je možné najít i **montážní návod**, který má sloužit provozním technikům, montérům a údržbářům jako základní návod a podpora pro pečlivou montáž.

Koncern ZKL je také **poskytovatelem služeb**, mezi které se řadí:

- návrhy ložisek,
- výpočtové oddělení (pevnostní výpočty v rámci ZKL - Výzkum a vývoj, a.s.),
- výroba nářadí (v rámci ZKL Tech-Tools, a.s. pro celý koncern i externí zákazníky),
- kalení,
- zkoušení ložisek (dynamická únosnost, mezní frekvence otáčení),
- vzdálená diagnostika ložisek a strojů. [7]

Pro potřeby zákazníků bylo zřízeno **středisko Technicko-konzultačních služeb**, které je součástí ZKL Výzkum a Vývoj a.s. Středisko je plně k dispozici v poradenských i praktických službách v oblasti valivého uložení. Dále poskytuje rychlé informace z oboru ložisek i příslušenství, poradenství z oboru tribologie, odborný dozor při montáži a demontáži ložisek do strojních zařízení i sledování ložisek v provozu. Navazuje spolupráci s výrobcí na vývoji valivého uložení u nových strojů, posuzuje možnosti výroby speciálních ložisek (včetně velkorozměrových), spolupracuje při zkoušení nových typů ložisek, zpracovává odborné posudky na havarovaná ložiska a navrhuje opatření pro odstranění příčin havárií.

Inovace a rozšiřování sortimentu ložisek je realizováno pomocí vlastního výzkumu a vývoje. Stejně tak jsou průběžně modernizovány a vybavovány výrobní závody numericky řízenými technologiemi. Jedním z posledních výsledků vlastního výzkumu a vývoje je zavedení ložisek nové generace s označením **NEW FORCE**, které vznikly ve spolupráci se zákazníky a výzkumnými pracovišti vysokých škol.

Koncern ZKL se pravidelně zapojuje svou účastí do významných **veletrhů a výstav** v ČR, Evropě, Asii a Americe. Zapojil se také do operačního programu **Podnikání a inovace pro konkurenceschopnost** (OP PIK), což je stěžejní program pro podporu českých podnikatelů v období 2014-2020. Řídícím orgánem je Ministerstvo průmyslu a obchodu ČR (MPO ČR). Finanční prostředky lze využít na spolufinancování podnikatelských projektů ve zpracovatelském průmyslu a službách. Například v rámci programu APLIKACE-VÝZVA I., jehož hlavním cílem je získávání nových znalostí potřebných pro vývoj nových produktů, materiálů, technologií a také služeb prostřednictvím realizace projektů průmyslového výzkumu a experimentálního vývoje, jejichž výsledky mají vést ke tvorbě konkurenceschopnějších výrobků na světových trzích.

Jako výrobce vysoce kvalitních ložisek a dodavatel v oblasti automotive průmyslu požaduje velice přísné požadavky vůči **svým dodavatelům** a nakupovaným surovinám a polotovarům. Nákup v rámci koncernu funguje na principu centrálně řízeného nákupu pro všechny společnosti. Výběrové řízení dodavatelů probíhá na základě tendru.

Reference byly získány od renomovaných firem jako Audi, Škoda Auto či Continental. Odkazy lze najít v tuzemských i zahraničních médiích. [7]

3.6 Organizace prodeje

Koncern ZKL se specializuje zejména na vývoj a výrobu **svých produktů**. Oblast prodeje, podpory a obsluhy koncových uživatelů zajišťuje konkrétně obchodní korporace **ZKL Bearings CZ, a.s.** Kromě přímého zaměření na partnery z oblasti OEM (výrobce zařízení, jehož výrobek je propagován a prodáván jinou obchodní značkou) spolupracuje také s rozsáhlou sítí distributorů. Dceřiné společnosti koncernu pak nadále zajišťují prodej a podporu ve významných světových teritoriích. Komunikaci a prodejní aktivity zajišťují teritoriálně obchodní skupiny (viz Tab. 3.2). [7]

Tab. 3.2 Organizace prodeje koncernu ZKL dle obchodních skupin

Obchodní skupina	Oblast	Teritoria
31	Střední a Jižní Amerika	Argentina, Bolívie, Brazílie, Guatemala, Chile, Kolumbie, Mexiko, Peru, Uruguay, Kostarika, Venezuela, El Salvador, Dominikánská republika
32	Blízký východ, Indie, Austrálie	Indie, Irán, Irák, Izrael, Kuvajt, Saudská Arábie, Jordánsko, SAE, Sýrie, Pákistán, Libanon, Austrálie
33	země EU, Afrika, Rusko, Ukrajina, Bělorusko, Turecko	Albánie, Dánsko, Bělorusko, Bulharsko, Finsko, Nigérie, Slovinsko, Rumunsko, Řecko, Švýcarsko, Velká Británie, Srbsko, Egypt, Estonsko, JAR, Lotyšsko, Libye, Maroko, Rusko, Turecko, Ukrajina
34	Dálný východ a USA	Čína, Filipíny, Hongkong, Korea, Vietnam, Singapur, Srí Lanka, Taiwan, Thajsko, USA
35	Česká republika a Slovensko	
36	střední Evropa	Maďarsko, Polsko, Rakousko, Itálie

39	západní Evropa	Španělsko, Portugalsko, Francie, Německo, Belgie, Nizozemsko
----	----------------	--

Zdroj: Dostupné z: <http://www.zkl.cz/cs/prodejni-sit/organizace-prodeje-zkl> [7] [cit. 1. 2. 2018], vlastní zpracování

ZKL disponuje přímým zastoupením v 7 zemích světa: v Číně, Mexiku, Brazílii, Argentíně, Uruguayi, Německu a Indii. Mezi hlavní činnosti reprezentativních kanceláří patří zejména podpora distributorů v oblasti technických otázek, propagace, řešení reklamací apod. [7]

3.7 Personální řízení

Za hlavní cíl personální politiky koncernu ZKL je považováno využití **znalostního a výkonového potenciálu** vlastních zaměstnanců. Je prosazován princip rovných příležitostí, který umožňuje všem zaměstnancům rovný přístup k dalšímu profesnímu vzdělání a rozvoji. V případě nutnosti je možno zajistit rekvalifikační vzdělání v souladu s plány školení a možnostmi vynaložených zdrojů. Zvýšená péče je věnována nově příchozím zaměstnancům, a to zejména ze strany zkušených zaměstnanců.

Od potenciálních a současných zaměstnanců je očekávána:

- orientace na výkon a cíl,
- orientace na osobní rozvoj,
- týmová práce,
- integrita,
- schopnost komunikace.

Mezi zaměstnaneckými benefity lze nalézt např. příspěvek na stravování a životní pojištění, dárkové poukazy, odměňování za zlepšovací návrhy či odborné a jazykové vzdělání. Koncern investuje do vzdělání zaměstnanců a následně rozvíjí jejich odborné znalosti a dovednosti ve vlastním Školicím středisku koncernu ZKL. [7]

V Tab. 3.3 jsou zachyceny průměrné počty zaměstnanců společností a osobní náklady, ve kterých jsou zahrnuty i odměny statutárních a dozorčích orgánů v období 2016 - 2017. Následující tabulka (Tab. 3.4) plynne navazuje na předchozí tabulku. Jsou zde zachyceny odměny členům statutárních a dozorčích orgánů ve stejném časovém období, které jsou v Tab. 3.3 součástí celkových osobních nákladů.

Tab. 3.3 Průměrný počet zaměstnanců a výše celkových osobních nákladů společnosti (v tis. Kč) v letech 2016 - 2017

Průměrný počet zaměstnanců			Osobní náklady celkem (vč. odměn statutárních a dozorčích orgánů)	
	2016	2017	2016	2017
ZKL, a.s.	25	23	19 669	19 583
ZKL Brno, a.s.	311	241	126 509	104 041
ZKL Bearings, a.s.	49	46	25 793	27 314
ZKL Klášterec nad Ohří, a.s.	279	234	95 796	98 949
ZKL Tech - Tools, a.s.	55	50	25 754	25 434
ZKL – Výzkum a vývoj, a.s.	18	17	11 408	12 254
ZKL Reality, a.s.	13	14	6 356	6 694
CELKEM	750	625	311 285	294 269

Zdroj: dle interních zdrojů (neauditované informace pro rok 2017), vlastní zpracování

Tab. 3.4 Výše odměn členům orgánů v letech 2016 - 2017 (v tis. Kč)

	Výše odměn	
	2016	2017
ZKL, a.s.	60	60
ZKL Brno, a.s.	160	150
ZKL Bearings, a.s.	220	230
ZKL Klášterec nad Ohří, a.s.	180	190
ZKL Tech - Tools, a.s.	150	150
ZKL – Výzkum a vývoj, a.s.	230	200
ZKL Reality, a.s.	0	0
CELKEM	1 000	980

Zdroj: dle interních zdrojů (neauditované informace pro rok 2017), vlastní zpracování

Tab. 3.5 ukazuje celkové přepočtené stavy zaměstnanců koncernu k 31. 12. 2017. Od roku 2014 celkový počet zaměstnanců nepřetržitě klesá.

Tab. 3.5 Celkové přepočtené stavy zaměstnanců koncernu k 31. 12. 2017

Koncern ZKL	2012	2013	2014	2015	2016	2017
CELKEM	755	761	827	802	750	625

Zdroj: dle interních zdrojů (neauditované informace pro rok 2017), vlastní zpracování

3.8 Kompetenční model manažera

Základním znakem kompetenčního modelu je **profesionalita**, která představuje odborné znalosti manažera. Na tomto základu jsou sestaveny další způsobilosti (kompetence). Kompetenční model vychází ze strategie a firemních hodnot koncernu ZKL.

Každý **manažer** by měl mít podnikatelské a strategické myšlení, být orientován na výkon a na cíl, a to nejen u sebe, svého týmu a společnosti, ale také v rámci celého koncernu. Manažer je zralou osobností, která má důvěru druhých a svým postojem otevírá prostor pro zlepšování. Řídí a motivuje zaměstnance, srozumitelně komunikuje a vytváří podmínky pro jejich osobní rozvoj.

Model se stává podkladem pro definici kompetencí na nižších úrovních v organizační struktuře koncernu. Definiuje interpretační základnu pro jednotlivé personální procesy (hodnocení zaměstnanců, popisy pracovních míst, rozvoj a vzdělání, kariérní plánování a výběr nových zaměstnanců). [7]

Obr. 3.4 Kompetenční model manažera

Zdroj: dostupné: <http://www.zkl.cz/cs/kariera/personalni-rizeni-v-koncernu-zkl/personalni-politika/kompetencni-model-koncernu-zkl> [online] [cit. 27. 4. 2018]

Nedílnou součástí sociálních procesů v organizaci je **vnitrofiremní komunikace** v rámci koncernu, která je nezbytná pro vytvoření firemní kultury a také je strategickým partnerem pro zavádění změn v organizaci či nástrojem pro řízení toků informací mezi jednotlivými společnostmi. Za nástroj komunikace byl zvolen **intranet**, který nabízí aktuální informace o dění ve společnosti, či informace ohledně vzdělávání, směrnic, kontaktů atd. Zajímavostí je, že koncern vydává svůj vlastní firemní časopis. [7]

3.9 Vzdělání a rozvoj zaměstnanců

Školící středisko koncernu ZKL bylo založeno v roce 2007. Posláním je zejména rozvoj, vylepšení a posílení dovedností, znalostí i schopností zaměstnanců. Cílem je poskytnout vzdělávací programy, které odpovídají skutečným potřebám rozvoje koncernu na úrovni všech společností, a tím dosáhnout požadovaného stupně znalostí a dovedností pro všechny zaměstnance. Školení, kurzy a výuka jsou vždy přizpůsobeny konkrétnímu cílovému okruhu zaměstnanců. Rozdělení vzdělávacích programů je dle odbornosti např. na management a lidské zdroje, technologie či požadavky norem a předpisů. Výuka probíhá ve specializovaných učebnách a počet účastníků je přizpůsobován dle náročnosti školení. Pro zajímavost v roce 2008 bylo proškoleny 964 zaměstnanců dceřiných společností v rámci krátkodobých i dlouhodobých vzdělávacích programů. Tento projekt je spolufinancován Evropským fondem pro regionální rozvoj a Ministerstvem průmyslu a obchodu ČR (MPO ČR).

Příležitost dalšího vzdělání je možná i pomocí e-learningových kurzů např. program TALENT - vzdělávací program pro nadané perspektivní zaměstnance nebo program Rozvoj osobnosti manažera.

Strategie rozvoje zaměstnanců je vypracována pro celý koncern společně. Ta je nadále rozpracována pro jednotlivé společnosti formou krátkodobých, střednědobých a dlouhodobých strategií a plánů, přičemž činnost společnosti a jednotlivých součástí koncernu je plánována v souladu s vizí a politikou jakosti (viz podkapitola 3.3 a 3.4). V přímé vazbě na strategické cíle společnosti je plánován systém vzdělávání a rozvoje zaměstnanců. Nástroj, který spojuje systém vzdělávání a strategické cíle, je systém **periodického hodnocení** zaměstnanců realizovaný formou hodnotících rozhovorů, který má podporovat motivaci a zainteresovanost zaměstnanců na dosažení individuálních výsledků i týmových cílů. Jednou ročně jsou realizovány průzkumy vzdělávacích potřeb zaměstnanců. Výsledky vyhodnocení jsou poté zapracovány do plánu vzdělávání Školicího střediska ZKL.

Klíčovými aktivitami pro rozvoj zaměstnanců je:

- tvorba vzdělávacích programů pro vzdělání ve Školicím středisku,
- inovace rozvoje lidských zdrojů,
- realizace vzdělávání v oblasti odborného technického vzdělávání a v ostatních odborných a manažerských dovednostech.

V rámci projektu jsou realizovány vzdělávací programy:

- odborné vzdělání v oborech (metrologie, technologie včetně technologických systémů),
- manažerské vzdělání a soft skills (pro manažery, nadané a perspektivní zaměstnance),
- ostatní odborné vzdělávání (jazykové kurzy, účetnictví a daně). [7]

3.10 Environmentální politika

Koncern ZKL se také zaměřuje na environmentální problematiku. Mezi hlavní body patří dodržování platných ustanovení všech právních předpisů, které souvisí s ochranou životního prostředí či bezpečností práce. Usiluje o úplné odstranění nebo **maximální eliminaci** negativních vlivů svých činností, produktů a služeb na životní prostředí, zdraví zaměstnanců a obyvatel celého regionu. Uplatňuje princip **trvale udržitelného rozvoje** s důrazem na efektivní využívání a zavádění environmentálních zařízení, přičemž vychází z odborných posudků možného ohrožení a návrhů na účinnou prevenci negativních vlivů. S tím souvisí i snižování energetické náročnosti, či důkladný rozbor spotřeby surovin a materiálů s jejich maximálním využitím (co největším omezením vzniku odpadů). Nadále se také snaží o minimalizaci čerpání přírodních zdrojů a surovin.

V této otázce spolupracuje s příslušnými úřady a zájmovými skupinami tak, aby byla respektována státní a regionální environmentální politika. Dochází také k otevřenému dialogu se zainteresovanými zájmovými skupinami zabývajícími se environmentální problematikou.

Poté na základě objektivního ověřování (kontrola, měření, monitoring) ekologických vlivů pravidelně vypracovává „**ekologický profil společnosti**“ s cílem porovnání zjištěných výsledků se slíbenými závazky, a tím se koncern zapojuje do procesu trvalého zlepšování. [7]

4 Analýza účetních a daňových transakcí ve vybrané obchodní korporaci

4.1 Analýza rezerv

První analyzovanou rozvahovou položkou jsou rezervy. V rozvaze jsou vykazovány v cizích zdrojích (označení B). V rámci koncernu (viz obr. 3.2) nejsou tvořeny **žádné zákonné** (daňové) rezervy, pouze rezervy účetní. V první tabulce (Tab. 4.1) jsou zaznamenány celkové rezervy koncernu v období 2015 - 2017. Mezi roky 2015 - 2016 dochází k výraznému poklesu výše rezerv (téměř trojnásobnému), což lze vysvětlit snížením rezerv u společnosti ZKL Bearings CZ, a.s., a zejména pak ZKL Klášterec nad Ohří, a.s. Společnost ZKL Brno, a.s. například v roce 2017 nevytvářela žádné rezervy. Celková výše rezerv v roce 2017 činí odhadem (součet rezerv všech společností) 8 173 000 Kč, což je o 2 771 000 Kč více než v předchozím roce. Tab. 4.2 až 4.8 prezentují výsledky tvorby a zúčtování rezerv jednotlivých společností koncernu v letech 2015 - 2017.

Tab. 4.1 Celkové rezervy koncernu v letech 2015 - 2017 (v Kč)

Celkové rezervy koncernu			
rok	2015	2016	2017
konečný stav (KS)	17 828 000	5 402 000	8 173 000

Zdroj: vlastní zpracování

Tab. 4.2 Tvorba a čerpání rezerv společnosti ZKL, a.s. v letech 2015 - 2017 (v Kč)

Rezervy ZKL, a.s.			
rok	2015	2016	2017
počáteční stav (PS)	3 164 985	4 295 618	2 529 644
tvorba	5 444 136	4 453 233	3 315 665
zúčtování	4 313 503	6 219 207	3 930 262
konečný stav (KS)	4 295 618	2 529 644	1 915 047
v rozvaze (zaok.)	4 296 000	2 530 000	1 915 000

Pozn.* Účetní rezervy na nevyplacené prémie (mzdy) a úroky v letech 2015, 2017. V roce 2016 tvořena navíc účetní rezerva na daň z příjmů

Zdroj: dle interních zdrojů (obratové předvahy 2015-2017), vlastní zpracování

Tab. 4.3 Tvorba a čerpání rezerv společnosti ZKL Brno, a.s. v letech 2015 - 2017 (v Kč)

Rezervy ZKL Brno, a.s.			
rok	2015	2016	2017
počáteční stav (PS)	1 025 754	653 383	0
tvorba	4 235 625	0	0
zúčtování	4 607 996	653 383	0
konečný stav (KS)	653 383	0	0
v rozvaze (zaok.)	654 000	0	0

Pozn.* Účetní rezervy na nevyplacené prémie (mzdy) v letech 2015 - 2016

Zdroj: dle interních zdrojů (obratové předvahy 2015 - 2017), vlastní zpracování

Tab. 4.4 Tvorba a čerpání rezerv společnosti ZKL Tech - Tools, a.s. v letech 2015 - 2017 (v Kč)

Rezervy ZKL Tech - Tools, a.s.			
rok	2015	2016	2017
počáteční stav (PS)	630 726	740 393	719 541
tvorba	11 303 681	1 631 332	1 204 349
zúčtování	11 194 014	1 652 184	1 449 022
konečný stav (KS)	740 393	719 541	474 868
v rozvaze (zaok.)	740 000	720 000	475 000

Pozn.* Účetní rezervy na nevyplacené prémie (mzdy) a na daň z příjmů v letech 2015 - 2016, v roce 2017 pouze na mzdy (nevyplacené prémie)

Zdroj: dle interních zdrojů (obratové předvahy 2015 - 2017), vlastní zpracování

Tab. 4.5 Tvorba a čerpání rezerv společnosti ZKL Výzkum a vývoj, a.s. v letech 2015 - 2017 (v Kč)

Rezervy ZKL Výzkum a vývoj, a.s.			
rok	2015	2016	2017
počáteční stav (PS)	1 632 072	1 838 614	1 700 332
tvorba	3 242 496	2 572 223	2 634 102
zúčtování	3 035 959	2 710 505	2 769 416
konečný stav (KS)	1 838 614	1 700 332	1 565 018
v rozvaze (zaok.)	1 839 000	1 700 000	1 565 000

Pozn.* Účetní rezervy na nevyplacené prémie (mzdy) a na daň z příjmů v letech 2015 - 2017

Zdroj: dle interních zdrojů (obratové předvahy 2015 - 2017), vlastní zpracování

Tab. 4.6 Tvorba a čerpání rezerv společnosti ZKL Klášterec nad Ohří, a.s. v letech 2015 - 2017 (v Kč)

Rezervy ZKL Klášterec nad Ohří, a.s.			
rok	2015	2016	2017
počáteční stav (PS)	5 801 994	7 549 838,48	46 475,12
tvorba	8 226 845,48	2 592 465,12	5 561 000
zúčtování	6 479 001	10 095 828,48	1 587 465,12
konečný stav (KS)	7 549 838,48	46 475,12	4 020 010
v rozvaze (zaok.)	7 550 000	46 000	4 020 000

Pozn.* Účetní rezervy na nevyplacené prémie (mzdy) a rezerva ostatní v letech 2015 - 2017

Zdroj: dle interních zdrojů (obratové předvahy 2015 - 2017), vlastní zpracování

Tab. 4.7 Tvorba a čerpání rezerv společnosti ZKL Bearings CZ, a.s. v letech 2015 - 2017 (v Kč)

Rezervy ZKL Bearings CZ, a.s.			
rok	2015	2016	2017
počáteční stav (PS)	2 731 377	2 564 080	204 623
tvorba	3 295 000	2 227 297	4 324 000
zúčtování	3 462 297	4 586 754	4 528 623
konečný stav (KS)	2 564 080	204 623	0
v rozvaze (zaok.)	2 564 000	205 000	0

Pozn.* Účetní rezervy na nevyplacené prémie (mzdy) a na úroky v letech 2015 - 2017

Zdroj: dle interních zdrojů (obratové předvahy 2015 - 2017), vlastní zpracování

Tab. 4.8 Tvorba a čerpání rezerv společnosti ZKL Reality, s.r.o. v letech 2015 - 2017 (v Kč)

Rezervy ZKL Reality, s.r.o.			
rok	2015	2016	2017
počáteční stav (PS)	134 000	185 242	200 678
tvorba	185 242	200 678	198 106
zúčtování	134 000	185 242	200 678
konečný stav (KS)	185 242	200 678	198 106
v rozvaze (zaok.)	185 000	201 000	198 000

Pozn.* Účetní rezervy na nevyplacené prémie (mzdy) a na daň z příjmů v letech 2015 - 2017

Zdroj: dle interních zdrojů (obratové předvahy 2015 - 2017), vlastní zpracování

4.1.1 Analýza účtování rezerv

V této části dochází k analýze účtování transakcí rezerv v roce 2017. Vybranou ÚJ je mateřská společnost ZKL, a.s., ve které účtování probíhalo. Výchozím bodem je tabulka Tab. 4.2 (Tab. 4.9).

Tab. 4.9 Tvorba a čerpání rezerv společnosti ZKL, a.s. v letech 2015 - 2017 (v Kč)

Rezervy ZKL, a.s.			
rok	2015	2016	2017
počáteční stav (PS)	3 164 985	4 295 618	2 529 644
tvorba	5 444 136	4 453 233	3 315 665
čerpání	4 313 503	6 219 207	3 930 262
konečný stav (KS)	4 295 618	2 529 644	1 915 047
v rozvaze (zaok.)	4 296 000	2 530 000	1 915 000

Pozn.* Účetní rezervy na nevyplacené prémie (mzdy) a úroky v letech 2015, 2017. V roce 2016 tvořena navíc rezerva na daň z příjmů

Zdroj: dle interních zdrojů (obratové předvahy 2015 - 2017), vlastní zpracování

V mateřské společnosti ZKL, a.s. se v roce 2017 tvořila účetní **rezerva na nevyplacené prémie** a rezerva na **úroky z půjček**. Dle vnitropodnikové směrnice (viz příloha č. 14) je tato rezerva vytvářena v průběhu kalendářního roku, a to z důvodu správného a přesnějšího vykazování účetnictví. Podkladem k tvorbě této rezervy jsou manažerské smlouvy, mzdový řád společnosti, mzdové výměry a směrnice. Postup tvorby této rezervy je následující. S každým zaměstnancem jsou počátkem roku odsouhlaseny týmové a individuální cíle (viz příloha č. 12). Váha každého cíle je stanovena v procentech. Součet těchto cílů dohromady tvoří 100 %. Ve mzdovém řádu a výměru je stanoveno procento těchto prémie (cílové odměny) z měsíční mzdy. Rezerva je vytvářena ve výši 80 % celkového nároku v měsíčních intervalech. Po vyplacení zálohy, nebo po vyplacení po vyhodnocení nadřazeným - ředitelem (vedoucím) je tato rezerva zúčtována.

Tab. 4.10 Tvorba účetní rezervy na nevyplacené prémie společnosti ZKL, a.s. v roce 2017

Účetní okruh	Text	Částka (Kč)	MD	D
1110	Tvorba účetní rezervy na nevyplacené prémie	2 474 378	521 (100)	459 (004)
1110	Tvorba účetní rezervy na nevyplacené prémie	841 287	524 (100)	459 (004)

Zdroj: dle interních zdrojů (obratová předvaha 2017), vlastní zpracování

Schéma 4.1 Účtování tvorby účetní rezervy na nevyplacené prémie (mzdy) v roce 2017 (v Kč) - společnost ZKL, a.s.

Účet 521 (100) - Nevyplacené prémie - mzdové náklady		Účet 459 (004) - Účetní rezerva na úroky	
MD	D	MD	D
2 474 378	1 045 238	3 930 262	PS: 2 529 644 3 315 665
KS: 1 429 140			KS: 1 915 047
Účet 524 (100) – Pojistné na soc. zab. - nevyplacené prémie			
MD	D		
841 287	355 380		
KS: 485 907			

Zdroj: vlastní zpracování

Při zúčtování rezervy je postupováno tímto způsobem - na straně MD je účet 459 (004) a na straně D účty 521 (101) a 524 (101) - Storno dohadných položek a rezerv. Analytické účty 521 (100), 521 (101), 524 (100) a 524 (101) nevstupují do mzdové rekapitulace - mzda není zúčtována. Do mzdové rekapitulace vstoupí až při zúčtování mzdy zaměstnance (viz příloha č. 14).

Tab. 4.11 znázorňuje interní účetní doklad společnosti ZKL, a.s., který by vznikl zaúčtováním v interním systému SAP (v účetním okruhu ZKL, a.s. 1110).

Tab. 4.11 Příklad interního účetního dokladu společnosti ZKL, a.s. - účtování účetních rezerv

INTERNÍ ÚČETNÍ DOKLAD				
Čís. dokladu	1234567	Účetní okruh	1110	Fiskální rok 2017
Měna dokladu	CZK	Text	Rezerva na prémie	
Položka	Účet	Krátký text	Částka (Kč)	
1.	521100	Nevyplacené prémie – Mzdové náklady	100 000,00	
2.	459004	Účetní rezerva na mzdy	-134 000,00	
3.	524100	Poj. na soc. zabezpečení	34 000,00	

Zdroj: viz příloha č. 10 (čísla jsou vymyšlena pro názornost), vlastní zpracování

Z důvodu přesnějšího účtování (zásady věrného a poctivého zobrazení) a vyrovnaní výsledku hospodaření je nadále tvořena účetní **rezerva na úroky z půjček**. V průběhu roku je tato rezerva účtována na účet 459 (003) proti nákladům (ve výši 1/12). Po obdržení faktury ke konci účetního období je rezerva zúčtována (stornována). Rezerva tedy nevykazuje žádný zůstatek tj. nepřevádí se do dalšího roku.

Tab. 4.12 Čerpání účetní rezervy na úroky z půjček společnosti ZKL, a.s. v roce 2017

Účetní okruh	Text	Částka (Kč)	MD	D
1110	Čerpání účetní rezervy na úroky z půjček	257 748	459 (003)	562 (007)
1110	Čerpání účetní rezervy na úroky z půjček	694 920	459 (003)	562 (101)

Zdroj: dle interních zdrojů (obratová předvaha 2017), vlastní zpracování

Schéma 4.2 Zúčtování účetní rezervy na úroky z půjček v roce 2017 (v Kč) - společnost ZKL, a.s.

Účet 562 (007) - Úroky z půjček - ostatní		Účet 459 (003) - Účetní rezerva na úroky	
MD	D	MD	D
547 884	257 748	952 668	952 688
KS: 290 136			

Účet 562 (101) - Nákladové úroky ovládající
nebo ovládaná osoba

MD	D
1 389 845	694 920
KS: 694 925	

Zdroj: vlastní zpracování

4.2 Analýza opravných položek

Další účetní metodou jsou OP a jejich analýza v rámci koncernu. Inventarizace vždy probíhají k 31. 12. daného účetního období. Po projednání výsledků inventarizací jsou do účtárny předloženy v jednom vyhotovení soupisy OP (v případě dočasného - přechodného snížení) a soupisy s trvalým snížením ocenění. OP jsou poté zaúčtovány do souvisejícího účetního období.

Tab. 4. 13 Informace k tvorbě OP

Druh OP	Způsob stanovení	Zdroj informací o určení výše OP
k pohledávkám	dle ZoR a ZoÚ	inventarizace k 31. 12. 20XX

Zdroj: viz příloha č. 7, vlastní zpracování

V koncernu jsou tvořeny jak **účetní**, tak **daňové OP** k pohledávkám, a to v souladu se ZoÚ a ZoR (Tab. 4.13). Následující tabulky Tab. 4.14 - Tab. 4.20 analyzují vývoj tvorby a zúčtování OP v rozmezí 2015 - 2017 u mateřské společnosti ZKL, a.s. i všech jejích dceřiných společností.

Tab. 4.14 Tvorba a zúčtování OP v ZKL, a.s. v letech 2015 - 2017 (v tis. Kč)

ZKL, a.s.	Zůstatek k 1.1.			Tvorba			Zúčtování			Zůstatek k 31.12.		
	15	16	17	15	16	17	15	16	17	15	16	17
OP k:												
DFM	0	0	124061	0	124061	0	0	0	0	0	121061	121061
pohledávkám (účetní)	8866	8866	867	0	0	0	0	7999	12	8867	867	855

Zdroj: dle interních zdrojů (obratové předvahy 2015 - 2017), vlastní zpracování

Tab. 4.15 Tvorba a zúčtování OP v ZKL Brno, a.s. v letech 2015 - 2017 (v tis. Kč)

ZKL Brno, a.s.	Zůstatek k 1.1.			Tvorba			Zúčtování			Zůstatek k 31.12.		
	15	16	17	15	16	17	15	16	17	15	16	17
OP k:												
pohledávkám (účetní)	6406	6253	6253	3163	3163	3043	3316	3163	3163	6253	6253	6133
materiálu	1044	2618	590	5746	590	305	4172	2618	590	2618	590	305
polotovarym	570	2378	3	1809	3	311	0	2378	0	2378	3	314
výrobkům	3	51	0	49	0	1756	0	51	0	51	0	1756

Zdroj: dle interních zdrojů (obratové předvahy 2015 - 2017), vlastní zpracování

Tab. 4.16 Tvorba a zúčtování OP v ZKL Tech-Tools, a.s. v letech 2015 - 2017 (v tis. Kč)

ZKL Tech - Tools, a.s.	Zůstatek k 1.1.			Tvorba			Zúčtování			Zůstatek k 31.12.		
	15	16	17	15	16	17	15	16	17	15	16	17
OP k:												
pohledávkám (zákonné)	409	366	366	0	0	16	43	0	20	366	366	362
pohledávkám (účetní)	0	0	0	0	0	2	0	0	0	0	0	2

Zdroj: dle interních zdrojů (obratové předvahy 2015 - 2017), vlastní zpracování

Tab. 4.17 Tvorba a zúčtování OP v ZKL Výzkum a vývoj, a.s. v letech 2015 - 2017
(v tis. Kč)

ZKL Výzkum a vývoj, a.s.	Zůstatek k 1.1.			Tvorba			Zúčtování			Zůstatek k 31.12.		
	15	16	17	15	16	17	15	16	17	15	16	17
OP k:												
pohledávkám (zákonné)	344	344	368	0	24	24	0	0	48	344	368	344
pohledávkám (účetní)	0	48	24	48	0	0	0	24	24	48	24	0

Zdroj: dle interních zdrojů (obratové předvahy 2015 - 2017), vlastní zpracování

Tab. 4.18 Tvorba a zúčtování OP v ZKL Klášterec nad Ohří, a.s. v letech 2015 - 2017
(v tis. Kč)

ZKL Klášterec nad Ohří, a.s.	Zůstatek k 1.1.			Tvorba			Zúčtování			Zůstatek k 31.12.		
	15	16	17	15	16	17	15	16	17	15	16	17
OP k:												
pohledávkám (účetní)	5183	5179	5179	179	179	172	183	179	179	5179	5179	5172
zásobám, z toho:	3434	3344	3467	3344	3467	5759	3434	3344	3467	3344	3467	5759
-materiál	772	1379	1482	1379	1482	3694	772	1379	1482	1379	1482	3694
-polotovary	0	177	0	177	0	117	0	177	0	177	0	117
-hotové výrobky	2280	1630	1847	1630	1847	1865	2280	1630	1847	1630	1847	1865
-zboží	382	158	138	158	138	83	382	158	138	158	138	83

Zdroj: dle interních zdrojů (obratové předvahy 2015 - 2017), vlastní zpracování

Tab. 4.19 Tvorba a zúčtování OP v ZKL Bearings CZ, a.s. v letech 2015 - 2017 (v tis. Kč)

ZKL Bearings CZ, a.s.	Zůstatek k 1.1.			Tvorba			Zúčtování			Zůstatek k 31.12.		
OP k:	15	16	17	15	16	17	15	16	17	15	16	17
zásoby	3699	1798	1069	1091	0	153	2992	729	0	1798	1069	1222
pohledávkám (zákonné)	93	183	382	131	199	1236	41	0	305	183	382	1313
pohledávkám (účetní)	4442	4733	4730	531	0	3750	240	3	36	4733	4730	8444

Zdroj: dle interních zdrojů (obratové předvahy 2015 - 2017), vlastní zpracování

Tab. 4.20 Tvorba a zúčtování OP v ZKL Reality, s.r.o. v letech 2015 - 2017 (v tis. Kč)

ZKL Reality, s.r.o.	Zůstatek k 1.1.			Tvorba			Zúčtování			Zůstatek k 31.12.		
OP k:	15	16	17	15	16	17	15	16	17	15	16	17
pohledávkám (zákonné)	663	1188	1247	974	1039	1024	449	981	1040	1188	1247	1232
pohledávkám (účetní)	0	0	9889	0	9889	9177	0	0	9564	0	9889	9501

Zdroj: dle interních zdrojů (obratové předvahy 2015 - 2017), vlastní zpracování

4.2.1 Analýza účtování opravných položek

V této části dochází k analýze účtování transakcí OP v roce 2017. Vybranou společností je mateřská společnost ZKL, a.s., ve které účtování probíhalo (stejně jako u rezerv). Výchozím bodem je tabulka Tab. 4.14 (4.21).

Tab. 4. 21 Tvorba a zúčtování OP v ZKL, a.s. v letech 2015 - 2017 (v tis. Kč)

ZKL, a.s.	Zůstatek k 1.1.			Tvorba			Zúčtování			Zůstatek k 31.12.		
OP k:	15	16	17	15	16	17	15	16	17	15	16	17
DFM	0	0	124061	0	124061	0	0	0	0	0	121061	121061
pohledávkám (účetní OP)	8866	8866	867	0	0	0	0	7999	12	8867	867	855

Zdroj: dle interních zdrojů (obratové předvahy 2015 - 2017), vlastní zpracování

Společnost ZKL, a.s. netvoří žádné daňové OP k pohledávkám. Vytváří pouze OP účetní a v roce 2016 byla navíc vytvořena OP k dlouhodobému finančnímu majetku (Tab. 4. 22). Tato OP byla vytvořena na podíl ve společnosti Technic Tube, a.s., na kterou byl prohlášen konkurs. OP byla vytvořena ve výši 100 %, která odpovídá částce 124 061 000 Kč, čímž byl výrazně ovlivněn VH v roce 2016 (viz příloha č. 3). Tento zůstatek byl převeden do roku 2017.

Tab. 4.22 Tvorba OP k DFM společnosti ZKL, a.s. v roce 2016

Účetní okruh	Text	Částka (Kč)	MD	D
1110	Tvorba OP k DFM	124 061 000	610 (02)	096 (001)

Zdroj: dle interních zdrojů (obratová předvaha 2016), vlastní zpracování

ZKL, a.s. tvoří OP k pohledávkám starším jak 12 měsíců, a to do výše 100 %. Musí však být doloženo riziko, že pohledávka nebude v budoucnu uhrazena. Tato OP byla vytvořena na pohledávku k půjčce, která byla poskytnuta roku 2002 (v rozvaze C. II. 2.1. Pohledávky z obchodních vztahů sloupec korekce). Částka byla soudně i exekučně vymáhána, dlužník podal návrh na insolvenční. Z roku 2016 byl převeden zůstatek ve výši 867 000 Kč (zaok.). V roce 2017 nedochází k žádné tvorbě OP, ale k zúčtování (čerpání) částky ve výši 12 427 Kč (Tab. 4. 23 zaok.). Zůstatek k 31. 12. 2017 představuje částku 855 000 Kč (zaok.).

Tab. 4.23 Zúčtování účetní OP k pohledávkám společnosti ZKL, a.s. v roce 2017

Účetní okruh	Text	Částka (Kč)	MD	D
1110	Zúčtování účetní OP k pohledávkám	12 426,95	391(001)	559 (001)

Zdroj: dle interních zdrojů (obratová předvaha 2017), vlastní zpracování

Schéma 4.3 Účtování účetní OP k pohledávkám v roce 2017 (v Kč)

Účet 559 (001) - Tvorba účetní OP		Účet 391 (001) - OP k pohledávkám	
MD	D	MD	D
	12 426,95	12 426,95	PS: 867 239, 55
			KS: 854 812, 60

Zdroj: vlastní zpracování

Následující tabulka Tab. 4.24 zachycuje účtování OP k pohledávkám v interním účetním programu SAP (jako u rezerv).

Tab. 4.24 Příklad interního účetního dokladu společnosti ZKL, a.s. - účtování účetních OP

INTERNÍ ÚČETNÍ DOKLAD					
Čís. dokladu	12345678	Účetní okruh	1110	Fiskální rok	2017
Dat. dokladu	31. 12. 2017	Dat. účtování	31. 12. 2017	Období	12
Měna dokladu	CZK	Dat. Daň. hlášení	31. 12. 2017	Text	Opravné položky
Položka	Účet	Krátký text		Částka (Kč)	
1.	391001	OP k pohledávkám		12 426,95	
2.	559001	Tvorba účetní OP		-12 426,95	

Zdroj: viz příloha č. 11, vlastní zpracování

Tvorba ani zúčtování účetních OP k pohledávkám nejsou daňově uznatelné. Snížení ocenění slouží ke zpřesnění věrného a poctivého obrazu účetnictví (zahrnutí všech rizik a ztrát). Daňově uznatelné zákonné OP k pohledávkám jsou tvořeny ve společnostech:

- ZKL Výzkum a vývoj, a.s.,
- ZKL Tech - Tools, a.s.,
- ZKL Bearings CZ, a.s.,
- ZKL Reality, s.r.o.

Kupříkladu u společnosti ZKL Výzkum a vývoj, a.s. byla v roce 2017 následující tvorba a čerpání zákonné (daňové) OP k pohledávkám.

Tab. 4.25 Účtování zákonné OP k pohledávkám společnosti ZKL Výzkum a vývoj, a.s.

Účetní okruh	Text	Částka (Kč)	MD	D
1120	Tvorba zákonné OP	24 097,25	558 (002)	391(002)
1120	Zúčtování zákonné OP	48 185,58	391(002)	558 (002)

Zdroj: dle interních dokumentů (obratová předvaha 2017), vlastní zpracování

Schéma 4.4 Účtování zákonné OP k pohledávkám v roce 2017 (v Kč)

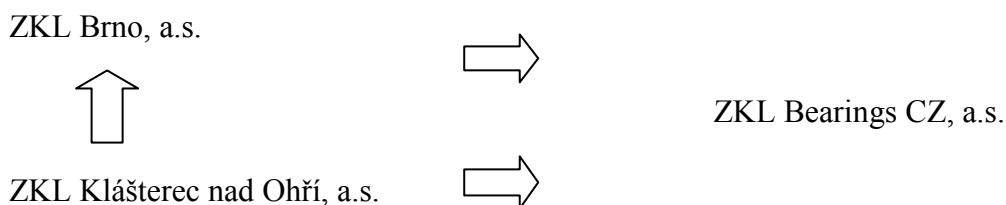
Účet 558 (002) - Tvorba zákonné OP		Účet 391 (002) - OP k pohledávkám	
MD	D	MD	D
24 097,25	48 185,58	48 185,58	PS: 368 316,3 24 097,25
			KS: 344 228

Zdroj: vlastní zpracování

4.3 Analýza transferových cen

Transferové ceny jsou v rámci koncernu uplatňovány mezi společnostmi ZKL Brno, a.s. a ZKL Bearings CZ, a.s. Do těchto dvou společností také prodává své výrobky společnost ZKL Klášterec nad Ohří (viz Schéma 4.5)

Schéma 4.5 Transferové ceny v rámci koncernu ZKL

Zdroj: vlastní zpracování

Tab. 4.26 a Tab. 4.27 znázorňují prodej zásob a dlouhodobého majetku v letech 2015 - 2016, při kterých byly uplatňovány transferové ceny. Tyto souhrnné informace jsou součástí přílohy ke konsolidované účetní závěrce (tj. přílohy k účetní závěrce konsolidovaného celku ZKL, a.s.). Výsledky pro rok 2017 nebyly k datu zveřejnění práce známy.

Tab. 4.26 Prodej zásob a dlouhodobého majetku mezi ÚJ konsolidačního celku v letech 2015 - 2016

ZKL Brno, a.s.	Druh	Zisková marže v % (zisk/tržby)	
prodej do společnosti		2015	2016
➤ ZKL Bearings CZ, a.s.	výrobky	-6,76	-4,66

Zdroj: dostupné z [6] pro 2015, viz příloha č. 4 pro 2016, vlastní zpracování

Tab. 4.27 Prodej zásob a dlouhodobého majetku mezi ÚJ konsolidačního celku v letech 2015 - 2016

ZKL Klášterec nad Ohří, a.s.	Druh	Zisková marže v % (zisk/tržby)	
prodej do společnosti		2015	2016
➤ ZKL Bearings CZ, a.s.	výrobky	-7,18	-11,87
➤ ZKL Brno, a.s.	výrobky	-17,95	-16,02

Zdroj: dostupné z [6] pro 2015, viz příloha č. 4 pro 2016, vlastní zpracování

Všechny ziskové marže dosahují záporných hodnot, a to jak v roce 2015, tak v roce 2016. U prodeje výrobků ze společnosti ZKL Brno, a.s. a ZKL Klášterec nad Ohří, a.s. jsou minusové ziskové marže způsobeny nižší výrobou oproti prováděcímu plánu a nižšími prodejními cenami konečným zákazníkům. U prodeje výrobků ze společnosti ZKL Klášterec nad Ohří, a.s. do ZKL Brno, a.s. z důvodu nově nabíhající výroby v období 2015 - 2016 (viz příloha č. 4).

4.3.1 Analýza způsobu tvorby transferových cen

Na základě předběžných **nákladových kalkulací** výrobků jsou stanoveny tyto převodní - transferové ceny, za které jsou výrobky zhotoveny. Dále je určena zisková přírážka, která plyne dané společnosti z prodeje. Může však docházet k různým situacím, při kterých je nutno tyto ceny upravit. Tyto změny mohou být vyvolány např. tlakem konkurence (nižší ceny) či riziky měnových kurzů v případě prodeje do zemí EU nebo třetích zemí. Jako vzorový příklad může sloužit prodej výrobků společnosti ZKL Brno, a.s. do ZKL Bearings CZ, a.s., která dále výrobky prodává do Indie. S poklesem kurzu indické rupie se však může obchod pro ZKL Bearings CZ, a.s. stát tak ztrátovým, že nemusí být vůbec realizován. Proto musí být rizika měnových kurzů rozloženy mezi obě společnosti, a tím dochází k výsledné úpravě transferových cen.

Za vybraný příklad byla zvolena kalkulace výrobku (ložiska) 22212EW33J_NF, který bude prodán společností ZKL Brno, a.s. do ZKL Bearings CZ, a.s. (viz Tab. 4.28).

Tab. 4.28 Příklad kalkulace výrobku (ložiska)

Výrobek 22212EW33J_NF			
1.	Ks		2 816
2.	Předací ceny dle kalkulace 2018	(4+5+6+7+8+9+10)	645,93 Kč/ks
3.	Tržby 2018 (zaok.)	(1.*2.)	1 818 926
4.	Přímý materiál (zaok.)		148,13
5.	Kooperace		0,00
6.	Tarifní mzda (zaok.)		43,80
7.	Sociální a zdravotní pojištění (zaok.)		14,89
8.	Výkon stroje		182,02
9.	Výrobní režie % (zaok.)		228,36
10.	Rež. dělník		28,72
11.	Výkon stroje fix.		133,97
12.	Normh. člověk - počet normohodin (zaok.)		0,34
13.	Přímý materiál	(1.*4.)	417 128
14.	Kooperace		0,00
15.	Tarifní mzda	(1.*6.)	123 353
16.	Sociální a zdravotní pojištění	(1.*7.)	41 940
17.	Výkon stroje	(1.*8.)	512 568
18.	Výrobní režie %	(1.*9.)	643 060
19.	Rež. dělník	(1.*10.)	80 876
20.	Výkon stroje fix.	(1.*11.)	377 260
21.	Normh. člověk - počet normohodin	(1.*12.)	971
22.	Úplné vlastní náklady	(13.+14.+15.+16.+17.+18.+19.)	1 818 926
23.	Krycí příspěvek	(3.-22.)	0,00
24.	Předací ceny dle ceníku 2018		646 Kč/ks

Pozn.*v českých korunách na velikost kalkulační dávky

Zdroj: dle interních zdrojů, vlastní zpracování

Tvorba transferových cen a opodstatněnost jejich výše jsou pravidelně kontrolovány finančním úřadem. V rámci kontroly je zaslán dotazník, který musí daná společnost vyplnit. Například v rámci informací ve vztahu k rizikům jsou pokládány a hodnoceny následující otázky (viz Tab. 4.29). Při fyzické kontrole je kladen důraz na kontrolu tržeb v porovnání se zůstatkovými cenami (z výkazu zisku a ztráty).

Tab. 4. 29 Část dotazníku finančního úřadu k tvorbě transferových cen

Informace ve vztahu k rizikům		
Otázky	Odpověď ZKL, a.s.	Hodnocení
V jaké měně jsou prováděny platby převodních cen při transakcích za zboží vůči a od české společnosti?	V Kč	Jaké je množství zboží prodávaného do jednotlivých zemí s jinými měnami? Je riziko kurzovních pohybů u těchto měn různé? Není poskytnutý úvěr od spojené osoby? Je v souladu s principem tržního odstupu? Riziko zrušení objednávek - pokles příjmů a přírážky
V jaké měně účtuje česká společnost výrobky zákazníkům?	V Kč	
Je česká společnost vystavena riziku měnových kurzů? Pokud ano, jak velké je toto riziko? Kdo spravuje opatření přijatá v této souvislosti?	U výrobce je riziko měnových kurzů na straně nákupu materiálu. Nákup v cizí měně tvoří cca 1/3 nákupu. Dle smlouvy mezi výrobcem a obchodní organizací je vliv kurzů koncem roku kompenzován.	
Jaké jsou podmínky úvěru poskytnutého a/nebo obdrženého v souvislosti s nákupem a prodejem výrobků?	Není takový úvěr	
Kdo nese náklady na financování pohledávek?	Výrobní organizace	
Kdo nese riziko zrušení objednávek?	Výrobní organizace	

Zdroj: viz příloha č. 13, vlastní zpracování

4.4 SWOT analýza

Důležitým bodem této diplomové práce je také sestavení SWOT analýzy, která je základem pro stanovení strategie firmy a její prosperity. Analyzuje silné a slabé stránky OK (koncernu) a také vnější prostředí, ve kterém působí (tržní prostředí). Souhrnné výsledky jsou zaznamenány v Tab. 4.30. Ty, jsou poté shrnuty v samotném závěru práce.

Tab. 4.30 SWOT analýza koncernu ZKL

SWOT analýza		
Vnitřní prostředí	Silné stránky (Strengths) <ul style="list-style-type: none"> • vysoká kvalita výrobků • vlastní vývoj nových výrobků včetně inovací • vývoj nových technologií • vlastní KNOW-HOW (vyvinuto dlouholetou tradicí) • kontrola standardů kvality • dlouholetí zaměstnanci • školení pro zaměstnance • neexistence podstatných nedobytných pohledávek • významní a stabilní odběratelé • kompletní sortiment ložisek • spolehlivý dodavatel • certifikace • odborné poradenství • rozvíjení šetrného přístupu k životnímu prostředí (méně odpadu, nižší spotřeba elektřiny a vody atd.) 	Slabé stránky (Weaknesses) <ul style="list-style-type: none"> • neposkytování množstevních slev • neexistence pojištění proti nedobytným pohledávkám • prohlášení konkurzu na dceřinou společnost Technic Tube, a.s. • ukončení spolupráce s VW • snížení zásob ložisek na skladě

Vnější prostředí	Příležitosti (Opportunities) <ul style="list-style-type: none"> • neexistence jiného výrobce srovnatelné produkce v ČR • rozvíjení a prohlubování obchodních vztahů • rozvíjení obchodních vazeb a nové spolupráce v zahraničních teritoriích (Chile, Čína atd.) • rozvoj vztahů s veřejností (profil na LinkedIn, účast na veletrzích) 	Hrozby (Threats) <ul style="list-style-type: none"> • přední světový výrobci (SKF, SNR, FAG) a dále čínské společnosti • snížení prodeje ložisek - levné náhrady z východu • padělání ložisek • celosvětový pokles výroby těžkého strojírenství • zásahy ČNB - devalvace koruny • riziko měnových kurzů na straně nákupu materiálu • komplikovaná politická situace v zemích Latinské Ameriky

Zdroj: vlastní zpracování

5 Závěr

Dodržování účetních zásad, principů a postupů představuje jakýsi pomyslný základ vedení účetnictví. S trochou nadsázky se dá říci, že v obchodním prostředí je toto dodržování stejně důležité jako je dodržování zákonů a předpisů v běžném životě. Externí i interní uživatelé činí důležitá rozhodnutí na základě těchto informací, tudíž předpoklad věrnosti zachycení účetnictví je považován za fundamentální. Proto byly vybrány tři účetní metody, které pomáhají ke zpřesnění obrazu účetnictví. Těmito metodami jsou rezervy, opravné položky a transferové ceny, jejichž stručná teorie byla součástí druhé kapitoly, která často vychází z konkrétních účetních a daňových zákonů. Všechny tyto metody jsou aplikovány v koncernu ZKL.

Třetí kapitola, která byla zaměřena na charakteristiku koncernu ZKL, přináší mnoho nových a zajímavých informací. Jedná se o největšího výrobce velkorozměrových soudečkových, speciálních a dělených ložisek ve střední Evropě. Jde přitom o českou firmu s dlouholetou tradicí, která exportuje své výrobky téměř do celého světa. Koncern má svoje pevně stanovené vize, které mu pomáhají v prosazování či udržování pozice na světových trzích. Jako důkaz může sloužit řada certifikátů a mnoho spokojených odběratelů, kteří potvrzují kvalitu výrobků svými referencemi. Staví se do pozice oblíbeného zaměstnavatele, který podporuje vzdělání a rozvoj svých zaměstnanců. To dokazuje i existence vlastního školicího střediska. Koncern rovněž uplatňuje šetrný přístup k životnímu prostředí, což je v současné době důležitá součást společenské odpovědnosti firem (CSR).

Analýzou již zmíněných metod bylo dosaženo následujících zjištění. V rámci koncernu ZKL nejsou tvořeny žádné daňové rezervy. Výše celkových (účetních) rezerv činí 8 173 000 Kč v roce 2017 na základě součtu dílčích výsledků všech společností. Dochází k celkovému snižování tvorby rezerv např. společnost ZKL Brno, a.s. v roce 2017 nevytvářela žádné rezervy. V rámci analýzy účtování rezerv, ke které byla zvolena mateřská společnost ZKL, a.s., dochází k zajímavým zjištěním. Společnost tvoří účetní rezervy na nevyplacené prémie (mzdy) a rezervu na úroky, která je tvořena z důvodu přesnějšího účtování (dodržení zásady věrného a poctivého zobrazení) a vyrovnaného výsledku hospodaření.

Na základě inventarizace jsou tvořeny účetní i daňové opravné položky k pohledávkám (daňové pouze u vybraných společností). Analýzou účtování opravných položek v mateřské společnosti koncernu ZKL (jako u rezerv) je zjištěno, že účetní jednotka zúčtovala účetní opravnou položku k pohledávkám ve výši 12 427 Kč v roce 2017. V roce 2016 dochází k zásadní události, která ovlivnila mnoho aspektů. Došlo k ukončení spolupráce s koncernem VW, a s tím spojené prohlášení konkurzu na dceřinou společnost Technic Tube, a.s. Kvůli zpřesnění účetnictví byla vytvořena opravná položka k dlouhodobému finančnímu majetku ve výši 124 milionů Kč na tento podíl. To následně ovlivnilo výsledek hospodaření roku 2016.

Transferové ceny jsou v rámci koncernu stanoveny na základě nákladových kalkulací, ke kterým je připočtena zisková přírážka. Na tyto ceny však působí mnoho vnějších faktorů jako konkurence či vlivy měnových kurzů, jelikož koncern prodává své výrobky do EU i třetích zemí. Ziskové marže mezi všemi zúčastněnými společnostmi dosahují záporných (ztrátových) hodnot v roce 2015 i 2016. Výsledky roku 2017 nebyly k datu zveřejnění práce známy. Nejdůležitější podmínkou tvorby transferových cen však nadále zůstává jejich opodstatnění vůči finančnímu úřadu. Tyto ceny v rámci koncernu ZKL vždy obhájeny.

Největším problémem předních světových výrobců ložisek, stejně tak koncernu ZKL, nadále zůstávají levné náhrady z východu či samotné padělání ložisek těchto výrobců. Přes všechny nepříjemné situace, kterým musel koncern ZKL čelit, v sobě i nadále skrývá velký potenciál. Od vysoké kvality výrobků, vlastních inovací, odborného poradenství až po rozvíjení spolupráce a obchodních vazeb v nových teritoriích. Na území ČR navíc neexistuje jiný výrobce srovnatelné produkce.

Na základě zjištěných poznatků lze tedy tvrdit, že koncern ZKL svědomitě dodržuje všechny příslušné účetní principy, zásady a metody. Účetní závěrky všech společností i konsolidovaná účetní závěrka jsou navíc kontrolovány auditorem. Velmi cenným poznatkem při vypracovávání této práce byla ukázka vnitřního chodu a fungování obchodní korporace, včetně vstřícného přístupu jak k externím osobám, tak velmi přátelským vnitropodnikovým vztahům, na kterých lze budovat úspěšnou obchodní korporaci. Koncern ZKL jednou z takových korporací opravdu je!

Seznam použité literatury

Knižní zdroje

- [1] BAKKER, Anuschka a Marc M. LEVEY, ed. *Transfer pricing and intra-group financing: the entangled worlds of financial markets and transfer pricing*. Amsterdam: IBFD, 2012. ISBN 978-90-8722-152-2.
- [2] HAKALOVÁ, Jana, Marcela PALOCHOVÁ, Yveta PŠENKOVÁ a Hana BARTKOVÁ. *Účetnictví podnikatelských subjektů I*. Ostrava: VŠB-TU Ostrava, 2012. ISBN 978-80-248-2905-0.
- [3] KOLEKTIV AUTORŮ. *Meritum Účetnictví podnikatelů 2017*. 14. vyd. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2017. 528 s. ISBN 978-80-7552-518-5.
- [4] SKÁLOVÁ, Jana. *Podvojně účetnictví 2016*. 22. vyd. Praha: Grada Publishing, 2016. 182 s. ISBN 978-80-271-0031-6.
- [5] STROUHAL, Jiří. *Oceňování v účetnictví*. 1. vyd. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2013. 417 s. ISBN 978-80-7478-366-1.

Internetové zdroje

- [6] JUSTICE.CZ. *Sbírka listin ZKL, a.s - značka B 3006/SL62/KSBR* [online]. JUSTICE.CZ [24. 4. 2018]. Dostupné z: <https://or.justice.cz/ias/ui/vypis-sl-detail?dokument=45191740&subjektId=198722&spis=684903>

- [7] ZKL. *ZKL Group* [online]. ZKL [15. 4. 2018]. Dostupné z: <http://www.zkl.cz/>

Zákony a vyhlášky

- [8] Zákon č. 563 ze dne 31. prosince 1991 o účetnictví (zákon o účetnictví). In: *Sbírka zákonů České republiky*. 1991, částka 107, s. 2802-2816. Dostupný také z: <http://www.pracepropravniky.cz/zakony/zakon-o-ucetnictvi-uplne-zneni>
- [9] Zákon č. 586 ze dne 20. listopadu o daních z příjmů. In: *Daňové zákony 2018, úplná znění platná k 1. 1. 2018*. 1992, částka 117, s. 9-93. Dostupný také z: <http://www.pracepropravniky.cz/zakony/zakon-o-danich-z-prijmu-uplne-zneni>
- [10] Zákon č. 593 ze dne 21. prosince 1992 o rezervách pro zjištění základu daně z příjmů. In: *Daňové zákony 2018, úplná znění platná k 1. 1. 2018*. 1992, částka 119, s. 94-102. Dostupný také z: <https://business.center.cz/business/pravo/zakony/rezervy/>
- [11] Vyhláška č. 500 ze dne 5. prosince 2002 vyhláška, kterou se provádějí některá ustanovení zákona č. 563/1991 Sb., o účetnictví, ve znění pozdějších předpisů, pro účetní jednotky, které jsou podnikateli účtujícími v soustavě podvojněho účetnictví. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2002, částka 174, s. 9690-9896. Dostupný také z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2002-500>

Seznam zkratk

CP	cenné papíry
ČÚS	České účetní standardy pro podnikatele
DFM	dlouhodobý finanční majetek
DPH	daň z přidané hodnoty
FP	faktura přijatá
KFM	krátkodobý finanční majetek
MF ČR	Ministerstvo financí České republiky
OECD	Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj
OK	obchodní korporace
OP	opravná položka
ÚJ	účetní jednotka
ÚZ	účetní závěrka
VÚD	vnitřní účetní doklad
ZDP	zákon o daních z příjmů (zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů)
ZoR	zákon o rezervách (zákon č. 593/1992 Sb., o rezervách pro zjištění základu daně z příjmů)
ZoÚ	zákon o účetnictví (zákon č. 563/1991 Sb., o účetnictví, ve znění pozdějších předpisů)

Prohlášení o využití výsledků diplomové práce

Prohlašuji, že

- jsem byla seznámena s tím, že na mou diplomovou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. – autorský zákon, zejména § 35 - užití díla v rámci občanských a náboženských obřadů, v rámci představení a užití díla školního a § 60 - školní dílo;
- beru na vědomí, že Vysoká škola báňská - Technická univerzita Ostrava (dále jen VŠB-TUO) má právo nevýdělečně, ke své vnitřní potřebě, diplomovou práci užít (§ 35 odst. 3);
- souhlasím s tím, že diplomová práce bude v elektronické podobě archivována v Ústřední knihovně VŠB-TUO a jeden výtisk bude uložen u vedoucího diplomové práce. Souhlasím s tím, že bibliografické údaje o diplomové práci budou zveřejněny v informačním systému VŠB- TUO;
- bylo sjednáno, že s VŠB-TUO, v případě zájmu z její strany, uzavřu licenční smlouvu s oprávněním užít dílo v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- bylo sjednáno, že užít své dílo, diplomovou práci, nebo poskytnout licenci k jejímu využití mohu jen se souhlasem VŠB- TUO, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly VŠB-TUO na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše).

V Ostravě dně 27. 4. 2018

.....

Jana Bočková

Seznam příloh

- Příloha č. 1** Vlastnická struktura koncernu ZKL v roce 2017
- Příloha č. 2** Vize, strategie a politika jakosti koncernu ZKL 2017
- Příloha č. 3** Výroční zpráva za rok 2016 společnosti ZKL, a.s.
- Příloha č. 4** Příloha k účetní závěrce konsolidovaného celku ZKL, a.s. k 31. 12. 2016
- Příloha č. 5** Konsolidovaná rozvaha k 31. 12. 2016 (v celých tis. Kč)
- Příloha č. 6** Konsolidovaný výkaz zisku a ztráty k 31. 12. 2016 (v celých tis. Kč)
- Příloha č. 7** Příloha k účetní závěrce ZKL, a.s. k 31. 12. 2017
- Příloha č. 8** Rozvaha společnosti ZKL, a.s. k 31. 12. 2017 (v celých tis. Kč)
- Příloha č. 9** Výkaz zisku a ztráty společnosti ZKL, a.s. k 31. 12. 2017 (v celých tis. Kč)
- Příloha č. 10** Účtování účetních rezerv ve společnosti ZKL, a.s. v roce 2017 - interní doklad (SAP)
- Příloha č. 11** Účtování účetních OP ve společnosti ZKL, a.s. v roce 2017 - interní doklad (SAP)
- Příloha č. 12** Týmové a individuální cíle zaměstnance 2017 - společnost ZKL, a.s.
- Příloha č. 13** Výňatek informací k tvorbě transferových cen 2017 (dotazník fin. úřadu)
- Příloha č. 14** Organizační směrnice ZKL, a.s. - Zásady pro používání rezerv
- Příloha č. 15** Účtový rozvrh 2018